

De «SEMSE»

kroniek

Een uitgave van de heemkring "de Semse"

Afgiftekantoor 1980 Zemst
Tijdschrift - 14de jaargang
September 1998 - nummer 3

Heemkundige Kring

" DE SEMSE "

vereniging zonder winstgevend doel

opgericht in 1985

identificatienummer 23403/86

Koninklijke bibliotheek/Wettelijk Depot : nr 7982

Zetel: Schranshoeve Stijn Streuvelslaan 92/1 1980 Zemst (Eppegem)

Secretariaat: Vredelaan 48 1982 Zemst (Weerde).

Internet - <http://sems.home.ml.org>

E-mail: Theo.Putseys@skynet.be

***

Lidmaatschapsbijdrage 350 of 600 bfr
of
Een vrijwillige bijdrage geeft recht op:

* Verzending van 4 tijdschriften

* Twaalf nieuwsbrieven

* Gratis toegang tot voordrachten

en tentoonstellingen

* Tussenkost bij uitstappen

*****

Bent u reeds lid van de heemkundige kring "*de Semse*", beste dank.
Bent u nog geen lid, overtuig u dan van onze werking en doe vandaag nog uw
storting op **nummer: 001-2183660-72**

Colofon

« De Semse » Kroniek
Drie maandelijks tijdschrift

14de jaargang - nr 3 - september 1998

Bestuur :

Mannaerts Alfons
Floridor Gustaaf
Vanderbeken Colette
De Blander Walter
Deboeck Elisa
Boschmans André
De Broeck Roger
Stas Nanou
Tuyaerts Dominique
Vermeulen Marie-Louise
Vandermeiren André
Van Relegghem Louis

Redactie en coördinatie

De Blander Walter
Vanderbeken Colette
Tuyaerts Dominique

Fotografie

Fons Mannaerts

Inhoud :

- In Memoriam
- Vrijen en trouwen
- Herinneringen
- Kruidenwandeling
- Klein-Brabant, land van de Boerenkrijg
- Cursusaanbod
- De Breugheltentoonstelling
- Tinkeuring door Tony Dangis
- Mechels Tinnegietersambacht
- « De Cleyne Semse »
- De naam Moortgat
- Pers

Verantwoordelijke uitgever Heemkring 'De Semse'
D 1998 7982/2

Voorwoord

De riem lag er even af.
Gedaan, de vakantieperiode is voorbij, we starten met een nieuw en goed gevoel.

We lazen enkele dagen geleden een artikel van gezaghebbende Zweedse wetenschappers in het *Britisch Medical Journal*. Ze publiceerden hun bevindingen over drinken en uitgaan en één zin trok bijzonder onze aandacht : *'wie regelmatig culturele evenementen bijwoonde, uitgaan mag daarbij breed geïnterpreteerd worden; theater, film, concert, voordracht, tentoonstelling, ja koorzang, zelfs ter kerke gaan valt onder deze noemer, vertoonde lange levensverwachtingen'*.

Als het bovenstaande geen middel is om reikhalzend uit te zien naar de komende maanden om o.a. de activiteiten die uitgaan van de heemkring « de Semse » met aandacht te volgen en eraan deel te nemen, dan snappen we het niet meer.

Want ook cultuur, en niet alleen de sport, verlengt het leven, weet je nog.

De redactie.

Te vroeg heeft een valse ziekte Frans ontrukkt uit zijn familiekring
Frans Verschueren was de echtgenoot van Marie-Louise Holemans.

Hij werd geboren te Hofstade op 15 juni 1935.

De GROTE KONING riep hem terug op 25 juni 1998

Geachte familie Verschueren, aanvaard onze blijken van deelneming.

Het leven is een krijgsbanier, door goede en kwade dagen gescheurd, gevlekt, ontvallen
schier, kloekmoedig voorwaarts dragen.

Men tuimelt wel, en wonden krijgt men dikwijls, dichte en diepe... 't en vlucht geen weerbaar
man, die wijgt, of hem de dood beliepe!

Het leven is... geen vrede alhier, geen wapenstilstand vragen: het leven is de Kruisbanier tot in
Gods handen dragen!

G. G.

Innige deelneming aan de families Bessendorffer en Verhasselt.

René Bessendorffer

echtgenoot van Yvonne De Keye

geboren te Weerde op 16 september 1923

overleden te Weerde op 1 juli 1998

Henri Verhasselt

weduwnaar van Louisa Van Messen

geboren te Zemst op 2 maart 1914

overleden op 3 juli 1998

Moederken! Geen tekening, geen lichtdrukmaal, geen beitelwerk van steene, 't en zij dat
beeld in mij, dat gij gelaten hebt, alleene. G.G.

Guido, wij bieden u ons oprecht medeleven aan voor het diep verdriet dat u treft met het
verlies van je moeder **Arnoldina De Ron**, weduwe van Marcel Hendrickx. Ze werd geboren
te Weerde op 24 december 1925 en overleed te Mechelen op 21 juli 1998.

Felix Wynants overleed op 31 juli 1998. Hij was de vader van Maurits Wynants,
voorzitter van het Verbond voor Heemkunde Vlaams-Brabant.

Albert Ballet overleed te Hasselt op 27 augustus 1998. Hij was de vader van Guy Ballet,
voorzitter van het Nationaal Verbond voor Heemkunde.

Aan beide families onze oprechte deelneming.

VRIJEN en TROUWEN.

Samenvatting van de voordracht van 4 mei 1998, gegeven door Prof. Chris Vandebroecke, Nieuwe geschiedenis Universiteit Gent.

Bij wijze van voorbeeld omtrent de studie van attitudes en gedragingen beperken we ons tot een drietal onderwerpen. De houding tegenover het kind over een langere termijn bekeken. De maatschappelijke positionering van de vrouw en meer bepaald op de achtergronden van de systematische achteruitstelling waaraan slechts sinds kort op een wezenlijke manier werd verholpen. Tot slot ronden we dit overzicht af met een historische terreinverkenning omtrent seksualiteit in het algemeen en seksuele beleving meer in het bijzonder, dit alles opnieuw in de long run en met de late 19de-begin 20ste eeuw als meest wezenlijke caesuur in het chronologische proces van mogelijke gedragswijzigingen en beoordelingen.

Als vanzelf zal de periode 1900/1910 - 1950/1960 extra onder de aandacht gebracht worden. Al te vaak en al te zeer geldt ze als referentiepunt, terwijl het in werkelijkheid om een uniek proces van verburgelijking gaat en waartegen de seksuele revolutie van de jaren zestig zich met klem afzetten.

Over de eeuwen heen bekeken is het overduidelijk dat de bevolkingsevolutie zich precies door een vergaande nulgroei laat onderscheiden terwijl de uitzondering door een relatief korte periode van bevolkingsgroei gevormd wordt. Verrassend genoeg houdt men, zij het ten onrechte, de indruk hoog alsof een bevolking gedoemd is om al maar door te groeien. Ook in dit opzicht laat men dus blijkbaar de uitzondering voor de evidentie doorgaan.

Geconcretiseerd voor Vlaanderen, als typevoorbeeld van wat zich in feite in gans West-Europa laat herhalen, betekent het vrij concreet dat zich voor het Ancien Régime een totaalbevolking aandient van circa 1 miljoen inwoners. Dit geldt alvast vanaf de 13de en 14de eeuw. Deze situatie houdt aan, over alle schommelingen heen, tot en met het begin van de 18de eeuw. Precies op dat ogenblik voltrekt zich de cruciale doorbraak van de demografische revolutie, hetgeen betekent dat een continue en duurzame fase van bevolkingsgroei de grote uitzondering vormt die pas een realiteit wordt met de eeuw van de Verlichting. Al bij al gaat het trouwens om een relatief kort groeiproces, vermits het met ingang van de 20ste eeuw opnieuw en uiteraard op een veel hoger niveau overgaat in een bestendiging van de nulgroei. Doorheen het Ancien Regime telde het Vlaamse land, globaal genomen en maximaal, circa 1 miljoen inwoners. Bij het afsluiten van de demografische transitie, midden 20ste eeuw, was dit cijfer tot bijna 6 miljoen opgetrokken. Vandaar dan ook de vaststelling dat Vlaanderen, over de eeuwen heen, in totaal zo'n 45 miljoen inwoners heeft geteld.

Wanneer een waarheidsgetrouwe weergave van het bevolkingsverloop over lange termijn in essentie door een modern in te schatten gegeven van nulgroei gekenmerkt wordt, dan is het meteen de vraag hoe dit met name gerealiseerd kon worden tijdens het Ancien Regime en dus op een ogenblik dat de middelen en mogelijkheden om aan gezinsplanning te doen allesbehalve voor de hand lagen. Omtrent enig ernstig inzicht in de vruchtbaarheidscyclus van de vrouw was toen allerm minst sprake; pas vanaf de jaren dertig van de twintigste eeuw wordt dit het geval. Omtrent het gebruik van "rubbertjes" is het wachten op het vulcanisatieproces dat pas vanaf de 19de eeuw een verworvenheid wordt. Het belet alleminst dat "alternatieven", bijvoorbeeld varkensblazen, in bepaalde kringen en zeker in bordelen in gebruik waren. De enige reële technische mogelijkheid verwijst evenwel naar het toepassen van coïtus interruptus of onderbroken gemeenschap dat als onanisme vermeld wordt (maar waarmee ook masturbatie kan bedoeld zijn) en aldus al evenzeer met zondigheid moest geassocieerd worden. In de volksmond wordt dit wel eens omschreven als voortijdig de kerk verlaten.

De realiteit is wat ze is. Met of zonder beschikking van "technische" controlemogelijkheden verwijst het resultaat onmisbaar naar nulgroei. De conclusie is dan ook te belangrijk om er zo maar aan voorbij te gaan. Wel is het natuurlijk zo dat dit resultaat in menig opzicht in de hand werd gewerkt door de hoge sterfterisico's en door het courant optreden van epidemieën.

Feit is dan ook dat tienerhuwelijken in West-Europa nog maar nauwelijks voorkwamen en dat de "gemiddelde" huwelijkssluiting tot de leeftijd van 25 tot 30 jaar werd opgetrokken. Meteen was dit de leeftijd van de (toenmalige) meerderjarigheid. Vrijen deed men daarentegen van jongsaf, bij voorkeur met iemand uit de buurt of uit dezelfde wijk, met iemand van dezelfde sociale klasse en van dezelfde leeftijd. Tal van volkse zegswijzen bevestigen aldus de eindindruk van moeizaam statistisch onderzoek, zoals soort zoekt soort en dezelfde jaren vormen de beste paren.

Echt serieus werd het pas wanneer de vrijage tot een verloving en een ondertrouw leidde, zodat dit meteen een reëel engagement met navenante verplichtingen inhield. Trouwen deed men pas wanneer men op eigen benen kon staan, wanneer men zich zelfstandig kon vestigen. Of zoals de volksmond het voorhield: ieder zot zijn kot! Een bekend studentikoos liedje, met een verwijzing naar het beschikbaar zijn van meubelen en huisgerief, refereert al evenzeer naar een gelijknamige zelfstandigheid.

Het is zo dat huwelijksuitstel door sommigen in afstel werd omgezet, een gegeven dat in vakliteratuur als definitief celibaat wordt omschreven en dat o.m. in de sociale romans geëvoceerd wordt met de thematiek van de ouwe vrijsters en de tantes. Zeker in de 18de en inzonderheid tijdens de 19de eeuw was dit allerm minst een marginaal verschijnsel. Toen verzaakt zowat een kwart van de bevolking aan het huwelijk.

Daarnaast was er het bewust afremmen van de vruchtbaarheid door maandenlang toepassen van de borstvoeding, een gebruik dat in zo'n driekwart van de gevallen tot tijdelijke steriliteit leidt en dus een groter interval tussen de geboorten voor gevolg had.

Aan het gebruik van het maandenlang zogen kwam, naar het einde van de 19de eeuw toe, een einde. Als vanzelf hielp het zorgen voor een toename van de vruchtbaarheid. Daarbij kwam nog eens de daling van de huwelijksleeftijd zodat het gegeven van de excessieve kinderrijkdom als een evident uitvloeisel aan de orde komt voor en na 1900. Het is precies die periode, waarnaar zo vaak in familie verhalen verwezen wordt, die als referentiepunt voor de kinderrijkdom in het verleden moet dienen.

Met zekerheid kan men enkel stellen dat het bestaan van vruchtdodende kruiden en gewassen tot de toenmalige kennisstand behoorde. De kruidenskundige Dodoens (1517-1585) omschrijft de eigenschappen van savelboom als volgt: "*oock de maenstonden geweldichlyken voortcomen ende dryft de secondinen ofte naegeboorten uutten lyve als sy te lange achter blyven nae het baren, ende jaegt insghelycx oock de doode vrucht uut de moeder, selfs hy is de levende vrucht seer schadelyck als hy van de zwangere vrouw in spyse ofte drancke gebruyct wort...*".

Daarnaast zijn er, over de eeuwen heen, overtalrijke verwijzingen naar mogelijke toepassingen van kindermoord. Het bij zich in bed nemen van babies, met alle risico's vandien voor versmaching, was dermate in gebruik en werd zo frequent door de clerus als onverantwoord en verboden gedrag omschreven.

Frappant is hoe dan ook de vaststelling dat, parallel met de strengere bestraffing van abortieve praktijken en kindermoorden naar het einde toe van het Ancien Regime bepaalde alternatieven heel sterk naar de voorgrond treden. Met name is dit het geval voor het verlaten van kinderen en het te vinden leggen van babies betreft.

Vandaag de dag, zoals o.m. blijkt uit geplogenheden rond communiefeesten, maakt men van kinderen ware prins en prinsessen. Ooit was het anders, in die mate zelfs dat vooral kleine kinderen in feite als "*onbelangrijk*" werden beschouwd.

De hoge sterfterisico's van weleer zorgden immers voor een vervroegde huwelijksontbinding. Daartegenover stond de zeer hoge frequentie van tweede en volgende huwelijken. De dualiteit

met de huidige situatie, het feit dat ruim een kwart tot een derde van de echtverbintenissen na verloop van tijd tot een scheiding leiden, het verschil, vergeleken met de actualiteit, zit derhalve verrat in de oorzaak, geenzins in de gevolgen.

Tijdens het Ancien Regime “moest” namelijk één op vier kinderen één van de ouders missen tijdens de puberteit; zowat één op twee kinderen was zelfs ouderloos op het moment dat hij volwassen werd. Het leidde tot een courante vermening van kinderen uit twee of meer bedden.

Al even bekend is het courant en vervroegd inschakelen van kinderen in het arbeidsproces, gegarandeerd was dit het geval vanaf de communieleeftijd. Het contrast met de actualiteit is in die zin wel heel markant. Vandaag de dag is het communiefeest een groot kinderfeest.

De jaren 1900/1910 - 1950/1960 typeren een oudercultuur die de kwaliteit op de kwantiteit laat voorgaan en met desiderata die volledig op de belangen van het kin en het gezin zijn afgestemd i.p.v. op de individuele satisfactie van man en vrouw. Precies in die periode is ook het moederbeeld (de Maria-cultus) aan een overidealiseratie toe. Het wonder is bovendien dat diezelfde generaties uit de eerste helft van deze eeuw zich met een tweede inspanning geconfronteerd zagen. Door de daling van de sterfte ende toegenomen levensduur, dit op een ogenblik dat de sociale voorzieningen en de collectieve opvangmogelijkheden van oudere mensen nog omzeggens onbestaande waren, werd een tweede inspanning opgebracht ten aanzien van de eigen ouders en grootouders. Nooit voorheen was dit zozeer het geval; wellicht laat het zich ook nooit meer herhalen. De allermooiste ouders die de geschiedenis ooit heeft voortgebracht zijn precies tot de eerste helft van deze eeuw terug te brengen.

Ten aanzien van de maatschappelijke positionering van vrouwen doen zich, voor wat het historisch kader betreft, nogal wat misvattingen voor. Reëel is wel dat zich, inzonderheid door de inbreng van het feminisme en de vrouwengeschiedenis, reeds heel wat herzieningen lieten uittekenen. Het stereotiepe gegeven van de achterstelling lijkt evenwel onvoldoende onderbouwd en al te zelden vanuit een historisch-demografische invalshoek bekeken. In die zin valt het op, zeker bij het natrekken van de sex ratio's per leeftijd, hoe weinig ongetrouwde vrouwen van dertig jaar en ouder de plattelandsgemeenschap telde. De dominant agrarische maatschappij van weleer kon weliswaar best een aantal ongehuwde manne gebruiken, alleminst was dit voor vrouwen het geval. Ongehuwd blijven voorbij een bepaalde leeftijd hield in dat er voor hen blijkbaar geen plaats weggelegd was, laat staan dat ze nog langer getolereerd werden.

Mede door het uitzichtloze van zo'n situatie wist men heel goed dat er in feite maar weinig perspectieven waren. Beter kon men zich m.a.w., zij het noodgedwongen, naar de omstandigheden voegen en zich totaal ondergeschikt en volgzaam gedragen om toch maar getrouwd te geraken. Mooi klinkt zoiets niet, waarheidsgetrouw is het wel. Het verklaart alvast de erg ongelijke leeftijdsverschillen bij huwelijksluiting, zeker waar het de markt van de tweede huwelijken betreft. Oudere en zelfs veel oudere mannen en weduwnaars vonden blijkbaar moeiteloos een vrij jonge partner. Het omgekeerde is zelden of nooit het geval. De mateloze onderdanigheid en complementair de financieel erg lage inschatting van vrouwelijke arbeid, in die zin dat een vrouwenloon amper 50% in vergelijking met een mannelijk dagloover bedroeg, is de vrouwelijke volgzaamheid historisch gegroeid en te verklaren. Uit de combinatie van beide factoren volgt als vanzelf dat de man op een “voetstuk” werd geplaatst en als sterke partij doorging.

Terwijl seks voor of buiten het huwelijk naar de letter van de kerkelijke compleet ontoelaatbaar was, werd dit in werkelijkheid allerm minst nauwgezet opgevolgd. De reden voor deze misstap was steeds hetzelfde: bij een eventuele zwangerschap kon in de kortste keren worden getrouwd. Voor de late 19de-begin 20ste eeuw was er in geen geval sprake van overtrokken verpreutsing. Des te meer zal dit een realiteit worden tijdens de eerste helft van deze eeuw, wanneer de verburgelijking zich versneld (platteland) doorzet. De jaren 1900/1910 en 1950/1960 zijn zonder meer als de doorbraak van de verburgelijking te betitelen, wat tot een vergaand proces van verpreutsing zal leiden met alle effecten vanden bij het cultiveren van een taboesfeer. Neemt man afstand van dit tijds kader, dan herhaalt zich steeds weer een hoge inschatting van alles wat met seksualiteit en lichaam cultus te maken heeft. Met name was dit het geval in de oude geschiedenis.

Overbekend zijn de “*schouwspelen*” die zich telkens herhaalden bij openbare festiviteiten en inzonderheid bij plechtige huldigen van prins en vorsten waar het etaleren van open en bloot van lichamelijke schoon, weinig problemen stelden. Tot en met de late 16de-begin 17de eeuw was het gebruikelijk dat jonge meisjes in hun blootste bloot en ten aanschouwe van iedereen hun fysieke conditie presenteerden.

Vanaf het Concilie van Trente (1564-65) en met de Contrereformatie was aldus sprake van een systematische uitbouw van een seksueel syndroom. Via predicatie, catechismus onderricht en de verplichte (jaarlijkse) biecht werd het geweten van de mensen ten gronde gemoddeleerd en geculabilizeerd.

Voor een omvattend offensief ten aanzien van de maatschappelijke gedragingen in het algemeen en van alles wat van ver of van bij met seks te maken heeft, is het wachten op de eerste helft van deze eeuw. Merkwaardig genoeg kenmerkt deze periode zich dan weer door een veralgemeende toepassing van geboortebeperving. Efficiënte middelen waren evenwel niet voor handen, wat inhield dat eventueel falend gedrag door abortieve ingrepen gecorrigeerd werden.

Hoe omvattend de verpreutsing tijdens de voorbije decennia in feite werd doorgedrukt, blijkt uit het woordgebruik. Werkelijk alles, zelfs de resultaten van seksueel gedrag, moest voortaan op een verbloemde manier gebeuren. Het zijn de hoogdagen van de ooievaar, van schepen die kindjes aanvoeren en rooie en groene kooltjes waaruit men ze maar te plukken heeft. Het illustreert de effecten van de verpreutsing. Mede de verstedelijking weten de kinderen van “*het leven*” niks meer af. Terwijl ze voorheen als het ware dagelijks met dieren bezig waren, ontging hen de realiteit van het leven. Man en vrouw, maar vooral de vrouw, waren compleet onwetend en onervaren op het vlak van seksualiteit toen ze tijdens de huwelijksnacht voor het eerst met elkaar lichamenlijk geconfronteerd werden.

Aan deze “*vreemde*” situatie, die compleet contrasteert met wat zowel vroeger als vandaag voor normaal doorgaat, kwam kort na het midden van deze eeuw een einde. Tegen versneld tempo was dit vooral het geval vanaf de jaren zestig. Het aanreiken an efficiënte anticonceptiva naast maatschappelijke heroriënteringen zorgden toen voor een Seksuele Revolutie waarvan de effecten ondertussen veralgemeend zijn.

=====

Herinneringen!

- * Wanneer 's avonds de zon ondergaat, en de hemel een, meer of mindere rode kleur vertoont, dan aanziet men dit, als een voorbode dat het ofwel tijdens de nacht of de volgende dag winderig wordt.
- * Als het bliksemt of dondert ging men met wiywater de huiskamer besprenkelen, dan bleef men gevrijwaard van de bliksem inslag. Zo zei men "*Deezeke kijft*".
- * Wanneer de zon schijnt en het terzelfdetijd regent, "*Het is kermis in de hel*".
- * Men gaf kinderen de raad vogels te vangen, met "*zout op hun staart te strooien*".
- * Fluitende oren: wanneer het rechteroor fluit, betekent dat goed nieuws, is het de linkeroor, dan zal men slecht nieuws ontvangen, en fluiten ze allebei dan was kwaadspreken in het spel.
- * Bij slecht humeur, zegt men: die is met zijn "*linkse voet uit 't bed gestapt*".
- * Van iemand die veel drinkt, zegt men: "*die heeft vast een droge lever*".
- * Bij het zien van een spin zegt men het volgende: "*'s morgens druk, 'middags geluk, s' avonds vree, brengt een spinnekop mee*".
- * Een zwarte kat op zijn weg tegenkomen, voorspeld steeds "*een noodlottig gebeuren*".
- * Wanneer de palm van je handen jeukt, voorspeld men "*geld*".
- * Een handgift is een oud volksgebruik dat wil zeggen dat de winkelier de eerste klant aanziet als gelukbrenger voor zijn dagverdienste. "*Gewoonlijk maakte men met het eerste ontvangen geld een kruisteken*".
- * Wanneer kinderen zich veel spiegelen, zegt men wel eens, "*je zult de duivel nog te zien krijgen*".
- * "*Op zijn Paasbest zijn*", komt omdat men vroeger met Pasen nieuwe kleren kocht.
- * "*Geen kat in een zak kopen*". Dit gezegde heeft zijn oorsprong gevonden op de markten, vooraleer te kopen werd steeds een proevertje of een staaltje aangeboden.
- * "*Aarzak doen*", het is een verwijt voor iemand die vals speelt met, b.v. met speelkaarten.
- * Veeleer werden onze dorpen in de volksmond genoemd: "*rijk*" Zemst, "*plezant*" Elewijt, "*arm*" Weerde, "*stads*" Hofstade, "*boers*" Eppegem.

Kruidenwandeling onder leiding van Jef De Winter op 7 juni 1998.

Mieke van Wassenhove.
Verslaggeefster Wielewaal.

Met 18 personen bevonden we ons even na 14 uur op het te verkennen braakliggend terrein naast de spoorweg te Hofstade.

Onder de gietende regen kregen we al gauw de eerste begrippen te horen, pionierkruiden, heilige kruiden, thee, aftreksel, tinctuur... Wat hieronder volgt is een fragmentarisch verslag.

Een braakliggend terrein wordt al gauw ingepalmd door pionierplanten en -bomen. Deze planten bereiden de grond als het ware voor om kieskeuriger soorten later een betere kans te geven. Het zijn dus sterke planten die in de kruidengeneeskunde veelvuldig en gevarieerd worden aangewend omdat ze veel stoffen en mineralen bevatten.

Denken we aan de berk. De vroege lente, als zijn sapstroom op gang komt, is het seizoen bij uitstek om sap af te tappen. Dit sap versterkt door het reinigen van bloed en nieren.

Voorbeelden van pionierkruiden waren brandnetel, kleefkruid, tennisbloem, duizendblad, raket. Naast zuiverende en vochtafdrijvende eigenschappen, bevatten deze planten ook beschermende stoffen die kwaadaardige celvermeerderingen zouden afremmen. Tot op heden worden nog steeds nieuwe eigenschappen en toepassingen ontdekt.

Dat het ene kruid wat voor heeft op een ander blijkt uit de onderverdeling naar heilige kruiden. Hun voorkomen deed onze voorouders denken aan één of ander religieus gebeuren of symbool. Zo troffen we massaal Sint-Janskruid aan. Gelukkig voor de kruidengeneeskunde probeerde de duivel dit plantje te vernietigen met een doornige tak. De blaadjes bleven geperforeerd tot heden en zijn gevuld met een etherische olie die heel wat toepassingen kent. De bloemblaadjes worden geogst en op olijfolie gezet. Na een 3-tal weken regelmatig schudden, kleurt de olie mooi rood. De bloempjes worden er uitgezeefd en de toepassingen zijn legio. De olie verzacht brandwonden, jicht en reuma. Het brengt verlichting bij oorpijn. Niet mee in de zon lopen want dan verbrand je net. Thee van de bloemen verdrijft na regelmatig gebruik angsten.

Het knoopkruid mag zich dan weer heilig noemen omdat de blaadjes uit drie bestaan en verwijzen naar de heilige Drievuldigheid. Thee, goed gefilterd, verzacht de keel en helpt de hoest. Het is ook een vrouwenkruid net zoals de teunisbloem en helt bij typische vrouwenkwaaltjes.

Naast geneeskrachtige toepassingen kregen we ook milieuvriendelijke beschermings- en verdelginstips. Boerenwormkruid heeft, in beperkte hoeveelheden gebruikt, een gunstige

invloed op ons spijsverteringsstelsel, maar kent ook heel wat preventieve toepassingen naar huisdieren en tuin toe. Een paar blaadjes in de poezen- of hondenmand of wat meer in het kippenhok houdt de vlooiën op afstand. Als mulchlaag onder de tomaten zuivert het de bodem samen met varen- of brandnetelblad. Een aftreksel maken en hiermee sproeien werkt ook preventief. Onder fruitbomen geplant zou het wormpjes aantrekken die het dan niet op het fruit hebben gemunt. Brandnetelgier, bekomen door de bladeren in water te laten rotten, is ook een prima ongedierteverdelger. Het kan echter ook gebruikt worden als extra mestbeurt bij gulzige planten zoals rozen maar ook pompoen of courgette.

Heermoes of kleine paardenstaart is de bescheiden nakomeling van de enorme paardenstaarten die miljoenen jaren geleden verpletterd werden onder vele grondlagen en nu onze steenkool opleveren. Een aftreksel hiervan verstuiven op schimmelgevoelige planten zou een goed preventief middel zijn. Thee van heermoes zou helpen bij hoest en keelpijn. Geplet heeft hij ook bloedstelpend en zuiverende eigenschappen. Niet enkel heermoes, maar ook geplet weegblad of hondsdrabbladjes (bij brandnetelprikken) kunnen op een wandeling een vergeten e.h.b.o.-setje opvangen. Thee van wilgenbast of moerasspiera verzacht pijn door de aanwezigheid van salicylzuur, een stof die chemisch nageemaakt ook in aspirine zit.

We kwamen ook giftige planten tegen, de brem, de berenklaauw, bitterzoet, wolfsfoot... ook deze planten kennen een geneeskrachtig gebruik in de homeopathie, voornamelijk bij hartklachten. De gids raadde elk thuisexperiment met deze kruiden af.

Het was een boeiende wandeling met een geïnteresseerd publiek waarvan enkelen wat het gebruik of de kennis van kruiden zeker niet aan hun proefstuk waren.

De informatie over de toepassingen van de hoger vermelde kruiden werden toch nog even nagekeken in een aantal kruidenboeken maar voorzichtigheid naar hoeveelheden en gebruik blijft toch gewenst. Plukken gebeurt best op terreinen ver van (800 meter) een straat en met respect voor de zeldzaamheid van de soort op het terrein. Door hun aanwezigheid, variatie en kleurenpracht zijn ze voor elke voorbijganger een lust voor het oog en dat gevoel draagt ook bij tot onze gezondheid.

Het St-Janskruid werd reeds door de kruisvaarders, de Maltezer ridders, gebruikt om wonden te genezen. Op 24 juni, met het feest van Sint-Jan staat hij in volle bloei.

****

Klein-Brabant, land van de Boerenkrijg.

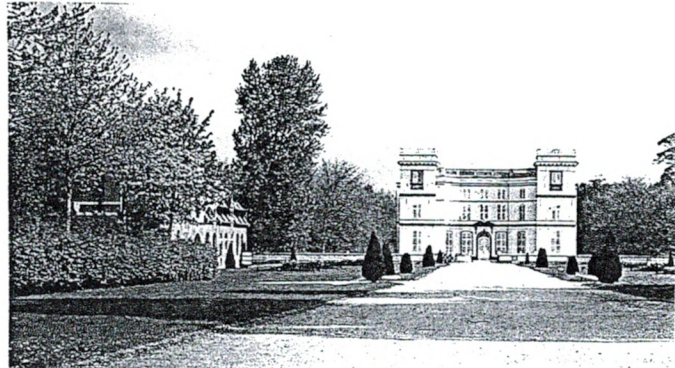
C. Vanderbeken
Juni 1998

We bezochten in Klein-Brabant de gezellige hoekjes, de sfeervolle plekjes met andere woorden, een levend museum.

Vanuit “*de Casteleyn*”, waar we de tentoonstelling met de werkstukken over de Boerenkrijg van de Bornemse scholen bezochten deden we een korte wandeling in het kasteeldomein d’Ursel. De oorsprong van het complex is oud, de eerste vermelding van verbouwing dateert van 1120. In 1556 liet ridder Thierry van de Werve het bouwwerk verbouwen. In 1608 werd het goed dat toen de naam droeg van “*Hof van Blommenschot*” gekocht door Conrad Schetz, hij vergrootte en maakte er een typisch Vlaams kasteel met hoektorens van. Conrad Albert d’Ursel, liet omstreeks 1699 een aantal Franse tuinen aanleggen en het landgoed omgeven door een wal die van water werd voorzien via grachten.

Charles d’Ursel liet omstreeks 1756/1769 het kasteel grondig vernieuwen naar een ontwerp van G. Servandoni, een architect en decorateur uit Firenze. Hertog Wolfgang Willem d’Ursel zette de verfraaiingswerken voort in 1790/1794.

“*De Casteleyn*” werd in 1804 door Charles Joseph d’Ursel en zijn moeder gebouwd. Het gebouw deed aanvankelijk dienst als paardenstalling en vervolgens als wasserij, strijkerij en portierswoning. Het aangepaste dakgebinte kwam van het afgebroken kasteel van Hoboken.

Verheffing van Hoboken naar baronnie, 20 mei 1600; graaf van het Heilig-Rijk, 22 januari 1638; prins voor de oudst geborene, 19 augustus 1716; hertog in mannelijke lijn oudst geborene 19 augustus 1716; verheffing van de baronnie Hoboken tot hertogdom 24 april 1717. De titel van hertog d’Ursel wordt overgegeven in mannelijke lijn aan de oudst geborene, de andere afstammelingen dragen de titel van graaf en gravin, 6 februari 1884.

Conrad Albert Schetz of Conrad Albert d’Ursel.

Wolfgang Willem d’Ursel, hertog.

Charles-Joseph, vierde graaf d’Ursel, hertog, geboren in 1777, groot-kruis van der orde van de Nederlandse Leeuw, officier van het ere-Legioen; burgemeester van Brussel onder het keizerrijk; commissaris generaal van het binnenland, minister van waterstaat en grootmeester van de koningin, echtgenote van Willem de Eerste, koning der Nederlanden; sanator van België, gehuwd in 1804 met Louisa Victoire Marie Josephe Françoise Ferrero Fieschi, prinses van Masserano.

1. Jean François Charles Marie Leon d’Ursel, (hertog-1860) geboren te Hingene in 1805, gehuwd in 1832 met Madeleine Marie Sophie, gravin d’Harcourt, geboren te Parijs in 1812 en overleden in 1842.

Hij hertrouwde met zijn schoonzuster *Henriette Marie d'Harcourt* in 1847. Ze was grootmeesteres eredame van het huis van de koningin. Ze was geboren te Parijs in 1828 en overleed te Gisey (Frankrijk).

Uit het eerste huwelijk werden geboren: a) *Marie Josephine Madeleine*, geboren in 1833; ze huwde met prins *Ferdinand Victoriaan de Croy*; b) *Charles Marie Henri*, geboren in 1839, overleden te Funchal (Madeira) in 1875, hij huwde met *Isabelle Charlotte Sophie Léonie de Clermont-Tonnerre*, geboren te Glisolles (Frankrijk) in 1849.

Uit het tweede huwelijk werden geboren: a) *Marie Charles Joseph gouverneur van Henegouwen*, senator, geboren te Brussel in 1848 en overleden te Strombeek in 1903, gehuwd te Parijs met *Antonine Marie de Mun*; b) *Marie Eugenie Leronarde Sophie*, geboren te Brussel in 1851 en ze huwde in 1879 met graaf *Charles Henri Wolf Guillaume François de Schönburg Glauchau en van Waldenburg*, geboren te Wechselburg (Saksen) in 1832 en overleden in 1898, hij was weuwnaar van gravin *Adelaïde de Rechtern Limpurg Speckfeld*; c) gravin *Juliette Louise marie* geboren te Brussel in 1853, gehuwd te Parijs in 1882 met *Robert François de Bourbon*, graaf de Busset, hij was weduwnaar van *Jeanne de Nedonchel*; d) gravin *Augustine Carola Maria*, geboren te Brussel in 1860 en er overleden in 1874; e) gravin *Henriette Magdalena marguerite Maria* geboiren te Brussel in 1863 en overleden te Nice in 1877; *Robert Maria Leon* (hertog 1903), senator, geboren te Brussel in 1848.

Hun huwelijk had plaats in Passy (Parijs) in 1898. Zijn bruid was *Anne Françoise Marie Sabine Franquet de Franqueville*.

2. *Marie Augustine Caroline d'Ursel*, geboren in 1807

3. *Louis Marie d'Ursel*, geboren in 1809 en gehuwd in 1842 met *Marie Louise Gueulluy de Rumigny*. Uit hun huwelijke werden geboren *Marie Caroline Eve* in 1844 en *Marie Josephine Caroline Gabrielle* in 1845.

4. *Marie Adrien Conrad d'Ursel*, geboren in 1813.

5. *Marie Auguste d'Ursel*, geboren in 1815.

Een bezoek aan “*Pastoor Huveneersheuvel*” sinds 1948 zo genoemd. Met de ogen toe kan de geest dwalen naar de tijd van de Franse revolutie. Pastoor Huveneers was de hoofdaalmoezenier van de Boerenkrijgers, in 1973 kreeg hij daar een symbolisch graf., In 1997, met de bouw van een nieuwe zeesluis verdwenen de laatste resten van “*Fort Sint-Margriet*”, ooit in 1566 gebouwd tijdens de Spaanse bezetting. In 1798 gedurende de Boerenkrij werd het bolwerk van de Brigands. “*De Havesdonkhoeve*” een authentiek Klein-Brabants boerenerf op Nattenhaasdonck en het beeld van “*Donatus Kwik*”.

De parochie Hingene was oorspronkelijk afhankelijk van de parochie Nattenhaasdonk, (zeer belangrijk sinds 1050, verliest zijn betekenis sinds het graven van kanaal Willebroek-Brussel 1550/1562) ze hingen beiden af van Bornem. Grote overstromingen bewerkten de achteruitgang van Nattenhaasdonk ten voordele van Hingene, dat met zijn kasteel en eigen schepenbank een belangrijker dorp werd.

Benedendijks de “*Notelaer*”. Hertog Wolfgang Guillaume d'Ursel en zijn echtgenote prinses Flore d'Arenberg gaf de opdracht om dit neoclassicistische jacht-paviljoen te bouwen. Het werd in 1791/1794 opgetrokken door A. Payen naar een ontwerp van C. De Wailly. Het interieur van het achthoekige “*salon à l'italienne*” is precieus en kleurrijk ingericht met een parketvloer, gepolijste arduinen zuilen en schilderijen van A. Plateau met mythologische figuren boven de vensters en arabesken op het koepelgewelf.

Op de dijk het beeld van de “*Dijkgravin*” van Mariette Coppens. De Notelaersdreef is een kaarsrechte dijk die in 1953 werd opgepompt om het overstroomd gebied droog te houden.

Een kaaiwandeling langs het graf van E. Verhaeren, de veerman door M.Macken, E. Verhaeren door L. Esbroeck en de Marthe Massintuin met beeldengroep door J. Maes.

Het monument van de Boerenkrijg

De Sint-Bernardusabij, in 1603 gesticht door Pedro Coloma als H. Kruisklooster. In 1798 werd de abdiij het “*Engels klooster*” genoemd naar de Engelse Dominicanen die er een kloostergemeenschap met college uitbouwden. Deze paters verlieten de abdiij in 1825 en in 1833 kwamen paters Cisterciëncers van de in Hemiksem als “*Nationaal Goed*” verkochte abdiij “*Sint-Bernardus aan de Schelde*” naar Bornem. Een rijke bibliotheek, archief en talrijke kunstschaten zijn afkomstig van de oude abdiij. Op het abdiijplein werd in 1998 een uitermate modern beeld geplaatst van Pedro Coloma (1556-1621) gemaakt door Henri Lannoye.

Het gebied Weert was een tweelobbig schieeiland op de linker Scheldeoever tussen de Schelde en Durme. Door verandering van de loop der rivieren ontstond een eiland en werd de oude Scheldeloop aggesloten, waardoor een toegang tot Bornem ontstond. In 1661 vroegen de inwoners een eigen kapel om de soms moeilijke overvaart naar Temse, waarvan ze kerkelijk afhankelijk waren, te vermijden. Onder de Fransen, werd Weert een zelfstandige gemeente en de Sint-Annakapel een parochiekerk.

De glasramen van de kerk van Weert werden en worden per jaar kleurrijker en vertellen o.a. de geschiedenis en de verhalen van onze tijd.

Luc De Ryck ligt aan de oorsprong van deze kleurrijkheid en opzet *“niet louter een lijnenspel met lood, kleurloos glas en licht: Weert verwacht kleur! Niet louter een abstrakt schilderen met lijnen, kleuren en licht, maar een duidelijk figuratief verhaal vertellen”*.

We danken Luc De Ryck voor de les aan levenswijsheid die hij in zijn glasraam verwerkt heeft.

De **compositie** wordt gedragen door de **bliksems** die van boven naar onder het glasraam doorklieven. De twee **kronkelende monsters** vormen de contrastlijnen: zij vechten tegen de bliksems! Onderaan is met alle mogelijk lijnen de **totale chaos** in Weert weergegeven: een opeenstapeling van auto's en toeristen.

Bovenaan en in het midden, naar vorm en kleur helemaal in contrast met de rest van het glasraam, is de hoop uitgebeeld.

De inhoud van boven naar onder:

a) **Bliksems** als vlammeende zwaarden (toorn Gods) die, vanuit donkere, vervuilde en zonverduisterde wolken, als straf en waarschuwing neerkomen op aut's en mensen.

Straf: omwille van het kapot maken van het milieu.

Waarschuwing: zo kan het niet verder!

b) Bovenaan in het midden; **de hoop!**

Enkele vogels kunnen ontsnappen uit de Weertse heksenketel en vliegen, boven de vervuiling, naar frisse wolken en de zon.

Tevens betekent deze altijd aanwezige hoop ook **het geloof** in de mens die inziet dat hij "*anders moet gaan leven*" met respect voor de natuur en alles wat God geschapen heeft.

c) Het waarom van de banbliksems wordt verduidelijkt vanaf het midden tot onderaan het glasraam.

- Tegenover heel wat andere Europese landen waar “tour-isme” reeds langer in de mode was en tevens duidelijker gestructureerd en wettelijk (ruimtelijk) verordend, heeft men in Vlaanderen traditiegetrouw de kar voor het paard gespannen en het toerisme kortzichtig en rommelig aangepakt: “we zullen zien wat het wordt!”

- Ondanks vele goede bedoelingen is ook dit fenomeen geëscaleerd tot één grote puinhoop. De “weg terug” kan niet omdat een revolutionaire ingreep bij ons onmogelijk is en alle positieve ingrepen slechts lapmiddelen zijn op de té grote wanorde.

- Een escalatie die tot uiting komt in de even traditionele Vlaamse versnippering waardoor enerzijds honderden soorten verenigingen, naast elkaar, ijveren voor een bepaald soort toerisme en anderzijds, miljarden wegvloeien naar elkaar overlappende of nutteloze initiatieven die de kern van de zaak niet verbeteren.

- Gemis aan deze toeristische feeling (aanvoelen) kwam ook in Weert pijningd tot uiting wanneer het streektoerisme en het streekmuseum boven de koppen van de plaatselijke bevolking met veel luister boven de doopvont werden gehouden. Enkele “pietere leden” wilden een “Weert à la Bokrijk” waar de Weertenaars verkleed als boerkes voor hun deur “mandemakerke” mochten spelen voor de opkomstzijnde toeristen en museumbezoekers. (Volgens Luc De Ryck is Weert geen reservaat of wil geen zijn maar een levende gemeenschap).

- Bovenop dit alles werd Weert, zoals zovele landschapsrijke -rustige- dorpjes geteisterd door of als decor gebruikt voor de opgefokte kunstmatige rage van de eetcultuur. Terug naatr én eten in de pure natuur! De eerste toeristen-eters maakte men wijs dat de paling in de Oude Schelde gevangen werd: dit was pas puur natuur!

- Spijtig genoeg zijn de (té voorziene) gevolgen een straatje zonder einde:

Noodzakelijke rioleringen om de stank weg te werken...

Een “bos” van pijlen, wegwijzers, tekstplaatjes, verdoken reclame,...

Frit- en andere koten...

Een heemkundig en een streekmuseum in iedere gemeente...

Een overvloed aan gesubsidieerde streekbieren en streekgerechten...

Georganiseerd “blij zijn”: met de bus paling of mosselen gaan eten en daarna zogenaamde “streekproducten-made-in-Taiwan” kopen...

Reuze parkings aangelegd bovenop vruchtbare poldergrond om de “auto-eter” te bedienen...

Brede wegen, geasfalteerde boswegels en betonnen fietspaden...

Zoektochten, snuffeltochten, eet-en drinktochten...

Kale zieke bomen...

Opeen gestapelde vishokjes, alle mogelijke weekendhuizen (al of niet met visputten) van mensen met een lange arm...

Tot restaurants vernielde landelijke woningen...

- De eetcultuur, verheven tot cultus is een **griezelfilm** geworden:

de palingen, als symbool voor deze cultus, worden monsters die dag aan dag een massa auto's, bussen en een stroom wandelaars, fietsers, zoektochters etc. uitbraken over de Weertse wegen.

De zwarte vliegende beesten, in het midden van het glasraam, willen alleen maar de akelige sfeer benadrukken.

Het is een regelrechte strijd tussen de natuur en de uitbuiting van de natuur!

Wie het pleit wint hangt af van het gezond verstand van de mensen zelf.

Weg veermannen, weg schilders, dichters, componisten, weg groen, weg oeverwallen, weg bloemenweelde, weg kippen en vogels, weg rust...

Weert vertrappeld en verpletterd!

Hoe groot is dit alles in contrast met de vroegere bezoekers die in Weert kwamen genieten van de Weertse natuur. Zij lieten daarbij ook de leefgemeenschap ongemoeid/of integreerden zich!

Dit derde luik is met opzet naast de predikstoel geplaatst. Via de predikstoel werd ons vroeger gewezen op plichten, werd de hebzucht aangeklaagd, werden er jaarlijks "missies" gebulderd en gedonderd tegen de zondaars, werd met het hellevuur bedreigd!

Mogen de toeristen dit glasraam als een donderpreek aanschouwen en even tot bezinning komen.

Wijs hen daarbij op het feit dat dit geen fictieve voorstelling van de hel is zoals het eeuwenlang op altaarstukken door kunstenaars werd uitgedacht maar de realiteit van nu: Weert is geen natuurparadijs meer, Weert is niet op weg naar een verloedering, maar Weert is reeds een hel, een griezelparadijs. (Uit : Glasramen Weert - jaarwende 1996-1997 - Luc De Ryck)

De andere glasramen zijn even indrukwekkend:

Sint-Anna, patroonheilige met Weertse kleuren (blauw en groen), die steeds (voelbaar) aanwezig is tussen het water, het groen, de duiltoppen, de waterlelies, de vogels.

Geschiedenis van het parochieleven. De medaillons:

1 - de werktuigen van de mandenmakerij: steekmes, slagijzer, priem, plekijzer, kliever (wijmen kliever).

2. - een ode aan de dijkenbouwers "*Door strijd bevrijd van water*".

Lofzang op Weert:

een schiereiland met de noodzakelijke veermannen die soms zwaar trekkend aan de riemen hun werk deden terwijl een groep zeemeeuwen zich liet meedrijven op de wind, de duiltoppen en waterlelies meedeinden en de huizen gebouwd langs de waterkant en verscholen in het groen de decor vormden.

Rijkdom der natuur:

de vruchtbare, zware, vettige poldergrond bracht o.a. het "Goud van Weert" voort namelijk de ajuin. De veerman vervoert de ajuin in een zelf gevlochten mand van ongeplekte wijmen.

Rijkdom van het water:

dat niet alleen zorgt voor weelderig groen maar ook voor Scheepsbouw Flandriaboten (vervoer naar Antwerpen), watersprot, schippers, visvangst, dichters, schilders, muziek...

Maar een Aard Paradijs bestaat niet: in de Weertse oase is de dreiging van overstromingen steeds aanwezig, een overstroming die, al hetgeen reeds boven beschreven, in één klap kan vernietigen.

In de gevel van het streekmuseum "De Zilverreiger" is de gedenksteen "*Door strijd bevrijd van water, 1 februari 1953*" als blijvende herinnering ingemetseld.

Het "*Sas*" op de oude Schelde is een van de oudste waterbouwkundige realisaties in België, een bouwwerk van Pedro Coloma in 1592. Bij die plaats staat eveneens een standbeeld van kunstschilder Tony van Os, gemaakt door Henri Lannoye.

Een zwaar donderweer deed de sasdeur trillen onder onze voeten, regenschermen kwamen niet meer in aanmerking, maar wel het café "'t Sas" waar we toevlucht zochten en waar nagekaart werd over hetgeen we gezien hadden.

*****

Illustratie uit een Tsjechisch boek.
Het kostuum van de meiden in
de zweetbaden te Praag, op het
einde van de 14de eeuw, was
heel simpel: tuniek met bretellen,
gecentreerd in het middel en meer
dan waarschijnlijk van dun fijn
linnen.

Cursusaanbod: *Van Neanderthaler tot hippie... mode en kledij door de eeuwen heen*

Kledij is zeker een van de meest besproken onderwerpen, gaande van de wisseling van het modebeeld tot de gebruikte stofkeuze, en biedt dus een heel gamma aan invalshoeken. De studie van het kleden van de naakte mens kan dan ook beschouwd worden als de meest heemkundige invalshoek op het dagelijks leven. Sociale verschillen, arbeid en ontspanning, sport en spel, jong en oud, alle elementen zijn via klederdracht te duiden.

Een goede basiskennis is dan ook essentieel, zowel voor wat betreft de algemene vorming als voor wat achtergrondinformatie betreft voor heemkundig onderzoek en museumwerking. Dit laatste kan zowel van pas komen bij het bezoek aan modemusea of bij de hersamenstelling van de modehoek in het eigen heemmuseum.

De verschillende stadia worden dan ook uitgelegd in drie algemene modegeschiedenisessies, aangevuld en verfijnd met sessies over streekdrachten, een over de juwelen bij de kledij en een over de evolutie van de textielnijverheid zelf. De docenten zijn Annick De Waele, Henri Vannoppen, Machteld de Schrijver en Harry van Royen.

Voor elke geïnteresseerde, heemkundige en museumverantwoordelijke rond een of ander textielitem biedt deze cursus een belangrijke bijscholingsmogelijkheid.

Praktisch:

zes donderdagavonden van 20 tot 22.15 uur: 15, 22 en 29 oktober en 12, 19 en 26 november 1998
in

Gemeenschapscentrum De Kroon, J.B. Vandendrieschestraat 19, St-Agatha-Berchem; lokaal De Smidse
in samenwerking met Culturama vzw

deelnameprijs:

leden Verbond: 2.000 Bef
niet-leden: 2.500 Bef

syllabus 100 p.:

leden Verbond : 300,- Bef
niet-leden: 400,- Bef

te storten op reknr. 000-0495981-20. Enkel de storting geldt als inschrijving.

De Bruegheltentoonstelling te Antwerpen.

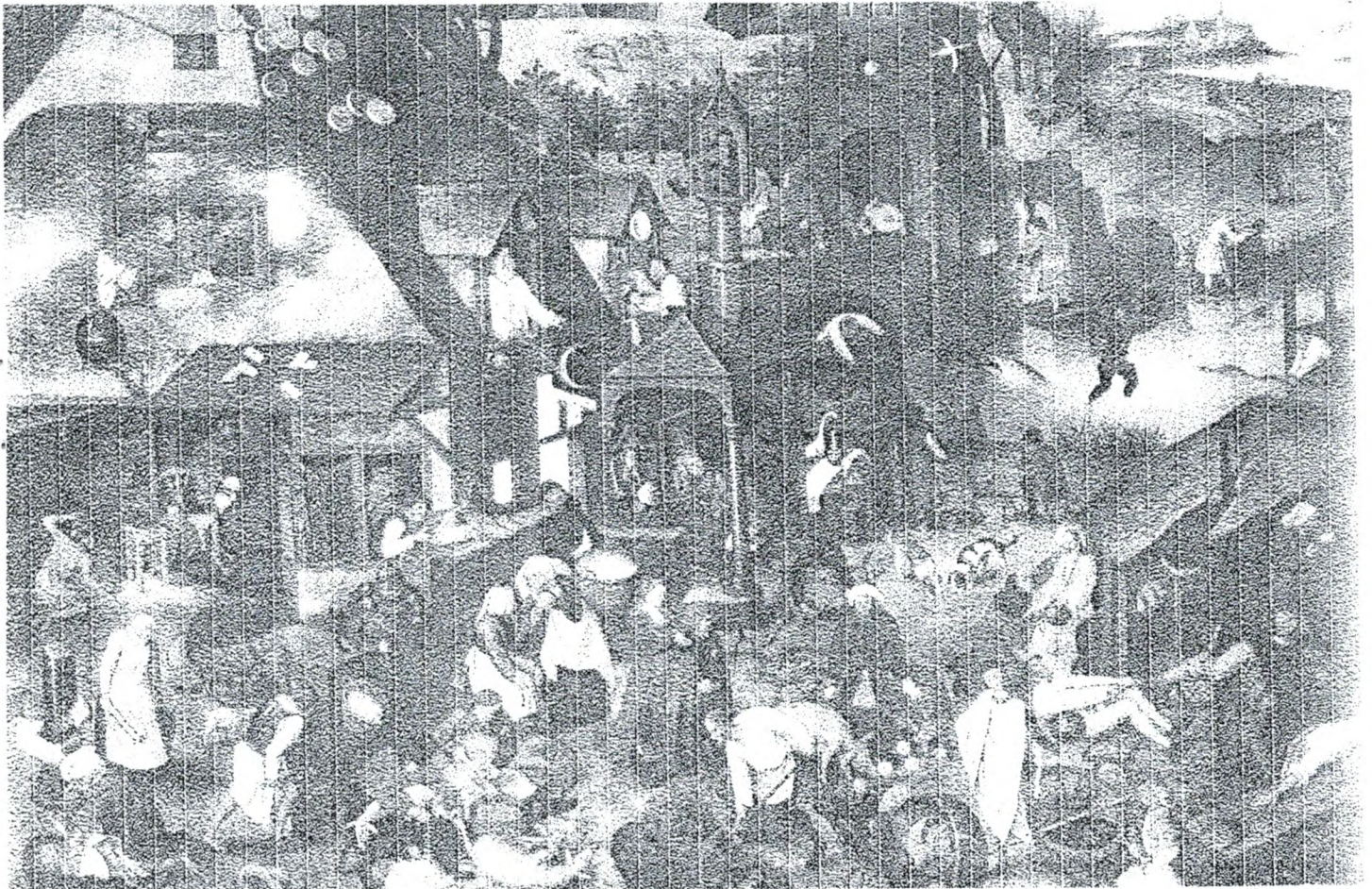
Door André Boschmans

Op zondag 5 juli reden 27 leden met een vriendelijke chauffeur naar Antwerpen voor de grote Bruegheltentoonstelling. Wat vele mensen verbaasde was dat naast de geniale Pieter Brueghel I er nog heel wat kunstschilders tot die familie behoorden. Het begon allemaal bij de geleerde Pieter Coecke Van Aelst wiens schoonvader uit zijn eerste huwelijk (Jan Van Dornicke) en een paar zonen ook reeds fraaie werken met de penselen realiseerden.

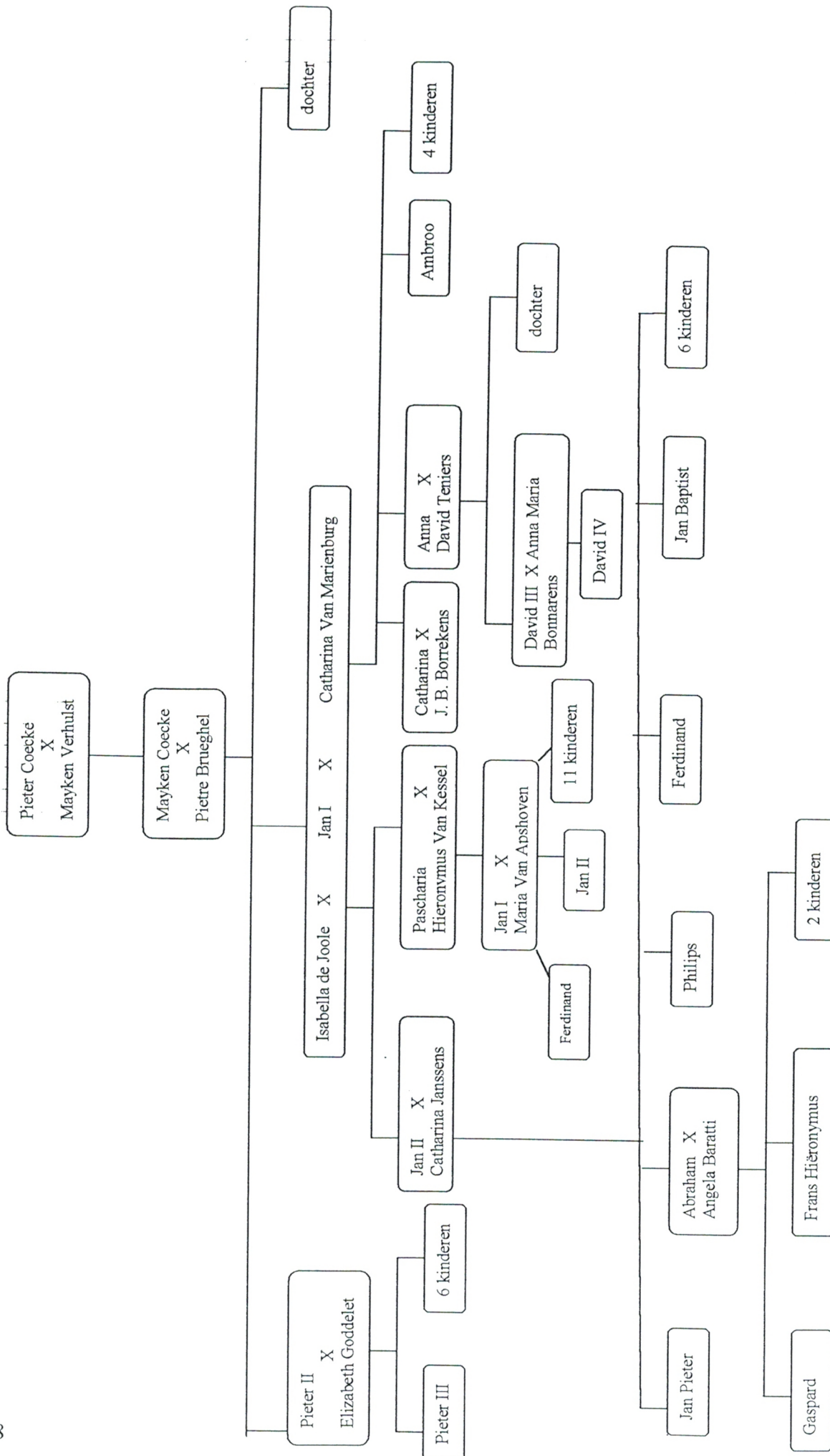
Pieter Coecke huwde een tweede maal met Mayken Verhulst Bessemers. Deze laatste woonde te Mechelen in de Katelijnestraat in het Vliegend Peert waar nu de handel in oude schilderijen van Jan Op De Beeck gevestigd is. Mayken was in haar tijd een zeer voortreffelijke kunstenaars maar vooralsnog heeft men geen enkele nog bestaand schilderij met haar in verband kunnen brengen.

Pieter Brueghel I ging in de leer bij P. Coecke en huwde later met zijn dochter Mayken. Het gezin Brueghel had 3 kinderen; Pieter II, Jan I en Maria, toen Pieter I in 1569 vrij jong stierf. De tentoonstelling ging over deze twee zonen. Aangezien ook Mayken Coecke reeds in 1578 overleed kregen de jongens hun eerste lessen in de schilderkunst van grootmoeder Mayken, toen ook reeds weduwe. De volgende generatie zou het wellicht grootste schildersgeslacht in Vlaanderen opleveren.

Schematisch geeft dit het volgende (alleen de schilders en eventueel hun echtgenoten worden vermeld.):

Pieter II, ook wel eens verkeerdelijk de « helse » genoemd, werd geboren in 1564 of 1565 en zou later in de leer gaan bij Gillis van Conickxloo (de grote landschapsschilder?). Heel zijn leven zou hij werken blijven produceren in de trant van zijn beroemde vader ; kermissen, boerenbruiloften, spreekwoorden, ...

Van sommige onderwerpen bestaan soms tientallen en een enkele keer zelfs een honderdtal versies. Dit bewijst dat de vraag naar dit soort schilderijen bijzonder groot moet zijn geweest. Al die werken kunnen natuurlijk niet allemaal van de hand van Pieter II zijn. Soms heeft het atelier meegewerkt en andere schilderijen werden door buitenstaanders geborsteld.

Pieter II heeft zijn leven hard gewerkt en geen weelde gekend. Toen hij stief in 1637 of 1638 bezat hij bijv. geen eigen huis. Tussen zijn leerlingen zaten wel enkele bekende namen zoals de beroemde dierenschilder Frans Sniijders en de bloemenschilder Andries Daniels.

Jan I (de fluwelen of de bloemen-Brueghel) zag het levenslicht in 1568 en ging later in de leer bij een zekere Pieter Goetkindt. Aanvankelijk maakte hij nog enkele werken met de onderwerpen van zijn vermaarde vader die hij nauwelijks kan gekend hebben. Spoedig echter ging hij een geheel eigen weg met schitterende landschappen, bijzonder knappe bloemstukken, zeestukken, portretten, allegorische en mythologische taferelen.

Hijzelf kende een leger navolgers zelfs tot op het einde van de 18de eeuw. Een beroemde leerling was de bloemenschilder Daniel Seghers. Al zijn werken zijn zeer nauwgezet, fijn, als 'fluweel' laagje na laagje geschilderd. Zijn opdrachtgevers moesten dan ook dikwijls vele maanden geduld oefenen.

Jan I heeft verschillende jaren in Italië gewoond en had contact met de hoogste kringen uit zijn tijd. Hij was bevriend met de beste kunstenaars uit zijn omgeving die ten andere regelmatig met hem samenwerkten. Bij zijn dood in 1625 was hij een bemiddeld man die trouwens verschillende huizen bezat. Om een idee te geven welke beroerde tijden het toen waren ; Jan I stierf aan de pest tezamen met 3 van zijn kinderen, alle vier in dezelfde maand.

De tentoonstelling zelf die reeds eerder met overweldigend succes te zien was in Essen en in Wenen maar niet met steeds dezelfde werken, bestond uit 4 delen : werken van Pieter II en Jan I onder invloed van de vader, schilderijen van Pieter II, meesterwerken van Jan I in de kleinere vertrekken en tot slot een belangrijke collectie etsen naar Pieter I.

Sommige toeschrijvingen blijven evenwel onzeker want een zeer goede Pieter II benadert zeer dicht zijn vader en bijv. een uitstekende Jan II is nauwelijks te onderscheiden van Jan I.

Veel van de getoonde schilderijen (of varianten ervan) bevinden zich in particulier bezit en doken de laatste karen op in de kunsthandel. De prijzen variëren telkens van enkele miljoenen tot enkele tientallen van hetzelfde formaat. Mocht iemand onder de lezers een centje opzij gelegd hebben om ons vergaderlokaal te versieren : elk werk(je) wordt in dank aanvaard.

Tot slot dit nog ; van zoveel fraais moesten we wat bekomen. Dus doken we geleid door onze ijverige secretaresse nog even onder in de Antwerpse 'onderwereld' uit de tijd van Brueghel met zijn wirwar aan kelders, gangen en trappen.

13 juni 1998 Tinkeuring door de bekende tinexpert Tony Dangis uit Elewijt.

Dominique Tuyaerts

Op zaterdag 13 juni heeft onze heemkundige kring in de Schranshoeve een keuring georganiseerd van oud tin, koper en brons.

Het geheel stond onder leiding van een specialist ter zake, de heer Tony Dangis uit Elewijt, bijgestaan door de heer Jean-Pierre De Graef.

De opkomst was redelijk maar Tony Dangis moest dan ook voor zijn thuiswedstrijd optornen tegen de wereldbeker voetbal en nog erger; tegen België – Nederland.

Spijtig, want in Epegem, zo bleek achteraf, was meer te zien dan op het voetbalveld.

Overigens, er waren er nog die dit geweten hebben want naast verschillende leden van de Vlaamse Tinvereniging kwamen nog andere kijklustigen af.

Tony Dangis, onze bekende tinexpert uit Elewijt was vroeg van de partij, en kreeg al onmiddellijk een radio interview te verwerken. Studio Brussel belde hem in de Schranshoeve zelf op om hem enkele vragen te stellen omtrent de tinkeuring die hij die dag zou geven. Nog voor Tony met zijn interview klaar was, stonden de eersten al in rij aan te schuiven. Beladen met boodschappentassen en wasmanden vol tin en koper wachtten de gelukkige of minder gelukkige eigenaars tot Tony klaar was om hun *schatten* te waarderen. Gelukkig of minder gelukkig zeg ik wel want sommige mensen, die dachten dat ze hét pronkstuk van de eeuw bij zich hadden, keerden met soms wat minder fraai nieuws en enkele illusies minder huiswaarts. Een enkeling brachten zelfs porseleinen beeldjes mee om de waarde ervan te achterhalen. Gelukkig is de heer Dangis van alle markten thuis en kon hij de echtheid ervan achterhalen of weerleggen.

Enkele spots, een microfoon en een camera met daarachter mensen van Ring TV zorgden dat alles op de gevoelige band werd vastgelegd zodat de mensen die niet konden komen of het niet wisten, alles enkele dagen later op TV konden bekijken.

Ook de geschreven pers hield zich niet afzijdig. 'Het Laatste Nieuws' stuurde een journalist die dacht even enkele regeltjes te komen noteren, toch is de man in kwestie een hele namiddag gebleven, enkel uit pure interesse(!).

Tussen de vele aangeboden stukken zaten, wat koper en brons betreft, o.a. enkele mooie 18de eeuwse kommen en vooral een knappe moutkruik uit diezelfde periode. Wat het tin betrof, dienen vooral vermeld; een mooie Brugse dubbele liter uit de 19de eeuw en een zeer zeldzaam bordje uit Temse van de 18de eeuw, allebei met schitterende merken.

Tot slot was er nog een spreekbeurt waarmee Tony Dangis op zijn gekende, enthousiaste manier de aandachtige toehoorders met behulp van beeldmateriaal wist te begeisteren. De nodige humor kruidde zijn toch al pittige voordracht. De heer Dangis had een deel van zijn diacollectie meegebracht, waarop hij ons probeerde aan te tonen wat echt tin nu precies is, hoe het te herkennen valt en over de verschillende soorten stempels die er bestaan. Als wij denken dat er enkel geboortescholten in tin bestaan, zijn we flink verkeerd. Vroeger werd tin namelijk vooral gebruikt voor gebruiksvoorwerpen. Borden, bekens, lepels, noem maar op. Zelfs medicinale voorwerpen werden in tin gemaakt, voor gynecologisch onderzoek, voor zover dat in die tijd gebruikt werd. Ook voorwerpen om lavementen te geven waren prachtige stukken om te zien. De heer Dangis toonde enkele prachtige stukken die allemaal deel uitmaakten van zowel privé- als overheidscollecties. En dan te bedenken dat al dat moois vroeger met de hand gemaakt werd. Echte stielmannen waren onze voorouders.

Rekening houdend met het aantal telefoontjes vooraf en vooral achteraf kan dit initiatief op een ander (beter) moment onder een andere vorm wellicht herhaald worden.

Bijdrage tot het Mechels Tinnegietersambacht. Tinnegieterswerkplaats PETRUS-JOSEPHUS NICOLAUS BOSMANS. ¹

T.J. Dangis, lid aankoopcommissie
museum Sterckshof, zilver en tincentrum te Deurne.

Algemene historiek.

Bij de volkstelling van 1808 staat P.J.N. Bosmans ingeschreven als “jongeman, oud 24 jaren” in de hoedanigheid van tinnegieter, wonende op de Ijzeren Leen met broers en zusters bij zijn vader weduwnaar ².

Gehuwd, te Mechelen op 27 mei 1812, met Anna Maria Dekens.

Op het ogenblik van zijn huwelijk is hij tinnegieter van beroep, nog steeds wonende bij zijn vader “aux Bailles de fer” 1ste arrondissement, sectie A ³.

Bij de volkstelling van 1814 huurde hij als “étainier patenté” het huis gelegen “Chaussée, nr 284” ⁴.

Hij staat vermeld op de rol der patentplichtigen voor het jaar 1814 ⁵ en in de registers van de jaren 1815 ⁶ en 1816 ⁷ der patentplichtigen als “potier d’étain” wonende sectie A.

Bij de volkstelling van 1818, betrok hij met zijn echtgenote het huis gelegen in de Bafferstraat nr 750 en nam hij waarschijnlijk rond dit tijdperk de bestaande tinnegieterswerkplaats over van de overledene Nicolaus-Rumoldus van Rymenam ⁸; die tinnegieterswerkplaats werd door de gezusters van Rymenam, onder de leiding van Jeanne, alvast tot in het jaar 1816 uitgebaat ⁹.

Bij de volkstellingen van 1818 ¹⁰ en van 1821 ¹¹ is hij als tinnegieter nog steeds huurder van

---

¹ Dr. E. Van Autenboer: Het Mechels Tinnegietersambacht in: Bijdragen tot de Geschiedenis, 45ste jaargang - 1962, blz 110.

² S.A.M.: Volkstelling jaar 1808, wijk A.

³ S.A.M.: Registre des mariages année 1812, acte n° 50.

⁴ S.A.M.: Volkstelling jaar 1814, wijk A.

⁵ S.A.M.: M.A. - 2529 - Rôle des Droits de Patents, dûs pour l’an 1814.

⁶ S.A.M.: M.A. - 2530 - Index du Régistre aux Patents de l’an 1815.

⁷ S.A.M.: M.A. - 2531 - idem de l’an 1816.

⁸ S.A.M.: Volkstelling jaar 1818, wijk E.

⁹ S.A.M.: MA - 2531 - Index du Registre aux Patentés de l’an 1816.

¹⁰ S.A.M.: Volkstelling jaar 1818, wijk E.

¹¹ S.A.M.: Volkstelling jaar 1821, wijk E.

het pand gelegen op bovenvermeld adres.

Het huisgezin bestaat dan reeds uit vier kinderen.

Het is Joannes-Baptista van den Camp, tinnegieter, oud 58 jaren, een gebuur, die optreedt als getuige in de overlijdingsakte van P.J.N. Bosmans¹².

Zijn weduwe zal de werkplaats beheren tot 13 november 1823, dag van haar huwelijk met de tinnegieter Franciscus-Philibertus Marschouw.¹³

Uit onze studie mogen wij de gevolgtrekking maken, dat gebruiksvoorwerpen, afkomstig uit deze Mechelse tinnegieterswerkplaats, nog zeldzaam voorkomen in verzamelingen of musea.

1. Petrus Josephus Nicolaus Bosmans: personalia.

- Geboren, te Mechelen op 31 maart 1784 als zoon van Petrus Franciscus Bosmans, lakenhandelaar, en van Isabella Carolina Brion (3).
- Gehuwd te Mechelen op 27 mei 1812, met Anna Maria Dekens, geboren te Mechelen op 6 september 1785, dochter van Vincentius Josephus Dekens, allebeide zonder beroep, en van de overledene Maria Anna Van Streedam (3).
- Meester lood- en tinnegieter: vanaf circa 1812.
- Op 6 januari 1814: geboorte van zijn zoon Vincent Joseph Adolphe Bosmans¹⁴
- Op 2 februari 1815: geboorte van zijn dochter Marie Eugenie Désirée Bosmans¹⁵
- Op 17 april 1817; geboorte van zijn dochter Flore Constance Marie-Anne Bosmans¹⁶
- Op 13 oktober 1819; geboorte van zijn zoon Pierre Joseph Auguste Gustave Bosmans¹⁷
- Op 15 oktober 1821; geboorte van zijn zoon Celestinus Constantinus Ludovicus Bosmans¹⁸
- Gestorven te Mechelen op 16 oktober 1822(12) .

---

¹² S.A.M.: Register der overlijdens jaar 1822, akte n° 43.

¹³ S.A.M.: Register der huwelijken jaar 1823, akte n° 147.

¹⁴ S.A.M.: Registre des naissances année 1814, acte n° 10.

¹⁵ S.A.M.: Registre des naissances année 1815, acte n° 62.

¹⁶ S.A.M.: Registre des naissances année 1817, acte n° 239

¹⁷ S.A.M.: Registre des naissances année 1819, acte n° 633

¹⁸ S.A.M.: Registre des naissances année 1821, acte n° 624

2. Gebruikte merken.

Op borden en schotels:

1. De grote gekroonde roos met de initialen "I.B."
2. De Sint-Rombout in een ovaal met in randschrift "IOSEPHUS BOSMANS"
3. In een cartouche, het opschrift "J. BOSMANS A MALINES".

"Niets uit dit artikel mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur T.J. Dangis".

Gelezen in oude archieven : **EEN BROUWER TE ELEWIJT.**

Guido Hendrickx
Weerde Sept. '98

In 1734 was **“NICOLAAS COOSEMANS, ingesetene van Elewyt ende herbergier aldaer, gecallengiert geworden wegens de Eerw. Ende Edele Visitateurs J. Albrecht ende J. Van den Plasse... omdat desen in de maendt Meert tsynen huysse bevonden hadden thien tonnen goet bruyn bier ende een half aem wit bier ende dat het brouwer billet maer en vermelde voor acht aemen ende dat die tonnen niet behoorlyck geyckt ofte gerist en soude syn...”**“

Coosemans maakte tegen die bekeuring bezwaar en beweerde:

“dat als wanneer de visiteurs tsynen huysse syn gecomen het bier nouwelyckx was getont ende vervolgens noch niet en hadde gedreven soodat de twee meerdere vaeten, de welke mogelyckx niet vol en waeren, enckelyck waeren dienende om die andere aen te vullen ende dat er geen wit bier maer alleenlyck klyn bruyn bier in de kam was liggende”.

Niettemin werd hij beboet met 150 guldens, die **“geacomodeert werden tot 37 gulden s, over d’welcke Coosemans ten hooghsten was bedanckende”**. “ maar hij vond het nog te veel.

Ik vond nog volgend verzoekschrift aan de overheid:

“mitsdyen voorts betrouwende op d’ordinaire consideratien ende goetheyt van Ued. Derft hij andermael te kennen geven d’onmogelyckheyt sich alsnu bevindende om de betaelinghe t’ effectueren... als geen andere middelen hebbende als de klyne neiringhe die hij is doende waerby hy daeglyckx met syne ganse familie moet subsisteren ende van den anderen kant sich actuelyck belast vindende met het extraordinair onderhoudt van syne onpasselycke huysvrouwe die haer daer en boven zwanger is bevindende in de leste maendt...” “ Hij vraagt derhalve die 37 guldens ”**noch voorts te willen modereren**”“.

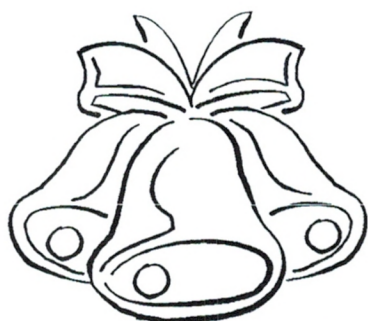
Een einduitspraak heb ik nog niet gevonden maar gezien het over Elewijt gaat denk ik toch dat dit een artikel waard is.

Met zulke stukjes of moet ik zeggen pareltjes van vroeger krijgen latere genealogen een beter inzicht in hun stamboom, en geef het maar toe: het moet prachtig zijn om zo’n anekdote in uw stam in te passen

*****

"De Cleyne Semse"

Oproep Oproep Oproep !!!

Dit is een oproep naar alle ouders en grootouders die de Semse Kroniek in de bus krijgen en lezen.

Hebben jullie er al aan gedacht deze bijlage 'de Cleyne Semse' aan jullie spruiten door te geven? Misschien houden jullie die liever zelf bij voor de interessante artikels, maar eigenlijk zijn deze pagina's voor jullie oogappels bestemd. Bovendien zijn er nog leuke prijzen te winnen ook. Aarzel dus niet langer maar geef deze pagina's onmiddellijk door aan jullie kleinste erfgenamen. Op die manier kunnen wij hen aanspreken en aanmoedigen iets aan en met hun nationaal erfgoed te verrichten.

Wij danken u van harte voor uw medewerking

Hallo, hier zijn we weer met onze verslagen.

"De Cleyne Semse" "De Cleyne Semse"

En dit reeds voor de 2de keer.

Hier zijn we weer! Kom er bij en lees even met ons mee.

Nu onze "Cleyne Semse" goed en wel geboren is moeten we nog alleen jongeren vinden die eraan willen meewerken. Hé jij daar! Heb je geen zin om na je lessen of huiswerk wat aan geschiedenis te doen? Wat?! Denk jij dat geschiedenis saai is? Of dat geschiedenis alleen maar voor oude en grijze oma's en opa's is?! Ben je gek! Geschiedenis is er in de eerste plaats om de jongeren van vandaag te laten weten hoe het vroeger was.

Weet je; zonder die geschiedenis zou jij er nu niet zijn.

Dus komaan! Trek de straat op, vraag je oma uit over haar kindertijd. Heb je nog een oude suikertante? Haal je leukste glimlach boven en vraag haar over hoe vrijen in haar tijd eraan toe ging. Wie weet kom je nog interessante dingen te weten. **DOEN!!**

Kruip alvast in je pen en stuur alles op naar;

"Tante Domino

Saliestraat 38

1982 Elewijk"

Fax; 015/62.02.88

Of e-mail:

d.tuyaerts@planetinternet.be

Het begon allemaal met het verhaal van de BOERENKRIJG.

Ze hebben gezwoegd, gezweet, op hun tanden gebeten... de leerlingen van alle 5de en 6de klassen van groot Zemst.

Maar ze hebben prachtige werkjes geleverd. Werkjes die de ganse maand september op onze tentoonstelling te zien waren. Niet minder dan duizend bezoekers kwamen naar de Schranshoeve in Eppegem kijken hoe creatief en vindingrijk onze kunstenaars geweest zijn.

Saai?! Helemaal niet. Voor onze jonge Rubensjes met potlood én schaar begonnen, kregen zij

van hun leerkracht het verhaal over de BOERENKRIJG te horen. Het waarom, hoe, wie, waar en wanneer over de BOERENKRIJG galmde in hun oren als kannonnengebulder.

Toen de vijand geweken was, konden ze eindelijk aan de slag. Alleen of in groep gingen ze het papier te lijf. Sommigen vielen aan met potlood en stiften, anderen verknipten papier tot levensechte BRIGANDS. Kortom; het werd een BOERENKRIJG waarop de echte 200 jaar geleden jaloers zou zijn geweest.

EN HET WAS PRACHTIG.

Iedereen was het er roerend over eens dat elke tekening en elk knutselwerkje een kunstwerkje op zich was. De vakjury had het dan ook niet makkelijk om de winnaars aan te duiden omdat het eigenlijk allemaal winnaars waren.

De talrijke bezoekers konden ook hun stem uitbrengen. Via stembriefjes, die in een urn gedeponeerd werden, brachten zij aan het licht wie voor hen de winnaars waren.

De namen van die winnaars kan u op de laatste pagina van onze 'Cleyne Semse' lezen.

Onze tentoonstelling en kunstwerkjes kregen niet enkel belanstelling van de volwassenen, ook de kinderen kwamen per klas en met hun leerkracht een kijkje nemen. Gids van dienst was niemand minder dan onze alom geprezen Sansculotte, JAN DE KEYE.

"Vroeger en nu"

Dit is de eerste aflevering van een nieuwe rubriek waarin vanaf dit trimester bekende en iets minder bekende Zemstenaars vertellen hoe het vroeger, in hun kindertijd aan toeging. Voor deze eerste aflevering gaan we te rade bij mijn eigen grootouders.

Maurice Scheers is geboren te Humbeek in 1914 toen de Eerste Wereldoorlog net was uitbroken.

Maurice:

Ik herinner mij niet veel meer van toen ik een plat kind was. Maar als jongste van 8 moet ik voor mijn zusters een levende pop geweest zijn. Ik weet wel dat we het niet breed hadden. Snoep en speelgoed dat hadden we niet. We speelden met houten blokken die vader voor ons had gezaagd. Een kalissestok was het enige snoep dat we hadden. En maar knauwen op dat stokje tot we enkel nog wat hout in onze mond hadden. Maar lekker dat dat was. Veel spelen mochten we niet want het was al vroeg werken met vader op het land. Patatten rapen en zo. Ja, jullie kinderen hebben het in deze tijd veel beter. Met al die machientjes (PC) en zo. Ik heb mijn eerste communie gedaan 's morgens vroeg om 7 uur op een dag in de week. En daarna terug naar 't school. Ja; (zucht) 't waren harde

tijden. Maar toch ook schoon tijden.

Volgende keer gaan we na wat de oud burgemeester van Elewijt te vertellen heeft.

\$
\$\$\$**Prijsvraag**\$\$\$
\$

Als jullie het artikel VROEGER EN NU aandachtig gelezen hebben moeten jullie het antwoord op de volgende vraag beslist kennen.

Welk snoepgoed kreeg Maurice vroeger? Was dat:

- 1/ Kauwgumballen
- 2/Kalissenstok
- 3/Vitamine C

Stuur jullie antwoord voor 1 november in een briefje naar:

Tante Domino
Saliestraat 38
1982 Elewijt

D
O
E
N

De winnaar ontvangt een waardebon van 500 Bfr. Geschonken door;

Spar MIKRI
Rubenslaan 1
ELEWIJT
Tel:015/61.30.00
Fax:015/62.03.96

De winnaars van onze teken- en knutselwedstrijd

De Boerenkrijg

Vakjury: Mevr. Marie-Louise Vermeulen.
Mevr. Sim Wauters
Mevr. Jeannine De Raeymaecker
Deh. Frans Vermeulen
Deh. Wim Geerts

WINNAARS BIJ DE VAKJURY:

Lorien uit Weerde
Daphne Talboom uit Zemst
Mara Corveleyn uit Epegem
Tomas Crols uit Hofstade
Jurry Maes uit Hofstade

Sebastien Struys uit Hofstade
Dennis Van Overloop uit Hofstade
Flip uit Elewijt
Bart uit Elewijt
Nathalie uit Elewijt

Stephanie uit Elewijt

Karolien uit Epegem
Maya uit Epegem
Sandra uit Epegem

Op dikke proficiat
van de gemeentelijke basisschool van Elewijt

WINNAARS BIJ DE PUBLIEKSJURY:

Jonas Verdeyen uit Weerde
Catherine Schreurs uit Elewijt
Sandy Popleu uit Hofstade
Katrien Potums uit Hofstade
Stefanie Dom uit Hofstade
Mathias Ghesquiere uit Zemst
Ruth Appeltant uit Epegem
Lynn Alliance uit Epegem
Karlien De Keyzer uit Elewijt

EXTRA WINNAARS: Julie Feyaerts uit Weerde
Bram Bal uit Zemst
Philippe Smet uit Epegem
Astrid uit Elewijt

WINNAARS VAN DE PC: De gemeentelijke Basisschool van
ELEWIJT.

De naam MOORTGAT.

De betekenis van, volgens Dr. Frans De Brabandere, de naam **Mortgat, Moortgat, Moordtgat, Moetgaet**, is een opening, toegang met mulle aarde, gruis.

De naam situeert zich vooral rond Dendermonde, reeds in 1243.

I. Hubert Mortgat, drossard van Buggenhout huwde met Marie de Smedt.

Ze waren de ouders van:

II. Gilles Mortgat, drossard van Buggenhout in 1590. Hij huwde met Marguerite Vermeire.

Hun kinderen:

1. Pierre, vervolgt...
2. Jean, gehuwd met Amelberge de Commer.

III. Pierre Mortgat, overleden in 1628, gehuwd met Jeanne Verhoeven.

Hun kinderen:

1. Elisabeth gehuwd met Josse Roggeman.
2. Hubert, die volgt...
3. Adrien, die volgt in de tweede tak.
4. Gilles, die volgt in de derde tak.
5. Marguerite, echtgenote van Jean Cooman.

IV. Hubert Mortgat, burgemeester van Buggenhout, gestorven in deze parochie in 1657, was getrouwd met Marie Verbercht.

Hun kinderen:

1. Pierre; die volgt...
  2. Hubert, gehuwd te Antwerpen in 1678 met Cecile Maria van der Rest.
- Ze kregen een dochter Marie Catherine Mortgat, geboren te Antwerpen in 1681, gedoopt in de kerk van Sint-Jacobus, en gehuwd in 1702 met Antoine Gerard Wellens, weduwnaar van Isabelle van der Willigen.

V. Pierre Mortgat gehuwd met Catharine Goes gezegd Goossens. Hij stierf in 1685 en zijn echtgenote in 1702.

Ze kregen vier kinderen:

1. Ignace, die volgt...
2. Hubert, hij zal zijn broer zal opvolgen na die zijn overlijden.
3. Marie Therese, begijn.
4. Anne, kloosterlinge onder de naam zuster Scholastique in de abdij Ten Roosen, nabij Aalst.

VI. Ignace Mortgat geboren te Asse in 1662, rechtsgeleerde, raadgever van de Hoge raad van Brabant. Hij werd in de adel verheven op 7 juni 1734. Hij huwde te Buggenhout met Catherine van den Hove, geboren te Buggenhout in 1656 als dochter van Pierre en Jeanne Mortgat.

Ze stierven respectievelijk in 1738 en 1750.

Uit hun huwelijk werden drie kinderen geboren:

1. David, die volgt...
2. Jacques, rechtsgeleerde, schepenen van de stad Brussel in 1740, hoofd-mamboer van de wezen. Overleden te Brussel en begraven in de Sint-Goedelekerk in 1748.
3. Naamloos, greffier van Lippelo, Liezele en Maldere.

VII. David Mortgat, geboren te Buggenhout in 1687, rechtsgeleerde, hij werd zoals zijn broers toegelaten tot het geslacht "*Steenweghe*", schepene van Brussel, sinds 1735 raadgever van de raad van de domeinen en financiën. Hij stierf te Brussel, in de Sint-Goedeleparochie in 1743. Hij was getrouwd in 1734 met Marie Catherine de Cort, weduwe van Arnold Louis Sirjacobs. Ze was de dochter van Jean Hyacinthe de Cort, heer van Hilvarenbeek en van Catherine Loyens.

Hun enige dochter Marie Catherine Livine werd geboren in 1734 te Brussel, ze huwde in 1751 in de Sint-Goedelekerk met Pierre Winand de Fraye, rechtsgeleerde, griffier van de stad Brussel. Hij was de zoon van Jean François en van Marie Catherine Joseph van Veen.

Vibis Hubert Mortgat, drossaard van het markizanaat Asse en van het land van Grimbergen, geboren te Asse en overleden te Brussel. Hij overleed in de parochie van Sint-Goedele en werd bij de minderbroeders begraven.

Hij huwde met dispensatie zijn nicht Marie Christophe van Wemmele, dochter van Pierre en van Marie Mortgat; zijn tweede huwelijk ging door in de Kapellekerk in 1698 met Agnes 't Kint, geboren in 1674 als dochter van Etienne en Marie van Bossuyt.

Hij werd in de adel verheven met patentbrieven op 20 augustus 1704.

Uit zijn eerste huwelijk had hij één dochter:

1. Catherine, kloosterlinge met de naam "*zuster Agnes*" in de abdij van "*Ten Roosen*".

Uit zijn tweede huwelijk kreeg hij twaalf kinderen:

2. Marie Agnes, geboren te Brussel in 1699.

3. Christine Jeanne Marie, geboren in 1700 en gedoopt in de kerk van St-Gery.

4. Jeanne Catherine, gedoopt in 1703.

5. Jean François, die volgt...

6. Henri François, gedoopt in 1705.

7. Barbara, gedoopt in 1706.

8. Elisabeth, gedoopt in 1707.

9. Agnes, gedoopt in 1709.

10. Marie Anne, gedoopt in 1711, overleden hetzelfde jaar in november.

11. Isabelle, gedoopt in de Sint-Niklaaskerk in 1712, en verongelukt te Leuven in 1761. Ze werd bij de minderbroeders te Brussel begraven. Ze was gehuwd met Lambert Burlet, heer van de Wolput, advocaat van de Grote Raad van Mechelen, tot de adel verheven met de patentbrieven in 1763. Hij werd te Namen geboren in 1684, hij overleed te Mechelen in 1765 en werd te Brussel bij de minderbroeders begraven nevens zijn echtgenote. Hij was de zoon van Antoine en van Jeanne Franquinet.

12. Marie Anne Caroline, gedoopt in 1714.

13. Jeanne Caroline, gedoopt in 1716.

VII Jean François Mortgat, geboren te Brussel, gedoopt in de Sint-Gerykerk in 1704, overleden in de parochie van Sint-Goedele in 1758, Hij was gehuwd met Anne Françoise Baeskens.

Ze kregen twee dochters:

1. Marie Therese Gertrude, gedoopt in de Sint-Gérykerk in 1740, Ze huwde te Gent met Englebert Leirens in 1776. Hij was griffier te Wetteren.

2. Agnes, gedoopt in de Finiterkerk in 1742.

Tweede tak.

Vibis. Adrien Mortgat, overleden in 1657 was gehuwd met Jacqueline van Wemmel, dochter van Gerard en van Jeanne Mechtilde van Hove.

Ze kregen elf kinderen waarvan in 1644 er acht de deling van hun ouders deden voor de schepenen van Grimbergen. De vijf jongsten waren minderjarig en hun nonkels Gilles Mortgat en David van Wemmel werden hun voogden.

1. Marie werd geboren in 1624, ze huwde met Henri van der Straeten.
2. Mechtilde, huwde voor de eerste maal met Entoine Uytthem; en voor de tweede maal met Guillaume Richir.
3. Jeanne, geboren in 1628 huwde met Pierre van den Hove.
4. David, die volgt...
5. Antoinette geboren in 1638, overleden in 1704, gehuwd met Jean van den Hove.
6. Christophorine
7. Georges
8. Elisabeth, geboren in 1643 en gehuwd met Michel Miliou.

V. David Mortgat, geboren te Buggenhout op 3 augustus 1636. Hij huwde met zijn nicht Marguerite Cooman, dochter van Corneille en van Anne van Wemmel.

Uit dit huwelijk ontsproten vier kinderen:

1. Marie Jacqueline geboren te Gent in 1674, overleden in 1712, gehuwd in 1694 met Louis, burggraaf van der Varent, luitenant-baljuw van het hof van Vlaanderen, nadien raadgever van de raad van Vlaanderen en vice-president van de raad. Hij overleed op 83 jarige leeftijd te Gent waar hij werd bijgezet in de grafkelder van zijn vrouw in de Sint-Michielskerk. Hij was de zoon van Eduard van der Varent, schepene van Dendermonde en van Jossine Maerschalc.
2. Jean Baptiste, die volgt...
3. Jacques, jong gestorven
4. Suzanne, jong gestorven.

VI. Jean Baptiste Mortgat, geboren te Gent in 1680, heer van Buggenhout, Lebbeke, Opwijk, gerechtsgeleerde, advokaat van de raad van Vlaanderen en greffier van Dendermonde, overleden in 1743. Hij huwde met Marie Therese van Winkele in 1707, enige dochter van Barthelemy en van Catherine de Schrevele.

Uit hun huwelijk werden vier kinderen geboren:

1. Jacques Antoine, schepene van Dendermonde.
2. Therese Cornelia, geboren in 1713. Gehuwd met Jean Dominique van Langenhowe, grootbaljuw van het land van Escornaix.
3. Marie Christine, geboren te Dendermonde in 1715. Ze huwde in 1739 met Charles Lambert Amand Anne, gerechtsgeleerde, greffier van de stad Dendermonde. Hij was de zoon van Jean Antoine Joseph en van Jeanne Petronille Hebberecht.
4. Jean-Baptiste, die volgt.

VII. Jean Baptiste Mortgat, groot schepene van het land van Dendermonde, nadien president van het college der schepenen, geboren in 1711. Hij huwde op 12 mei 1743 met Marie-Louise van Wichelen.

Hun kinderen:

1. Chretien Antoine Louis, die volgt....

2. Marie-Jeanne, gehuwd in een eerste huwelijk met Josse Gerard Dommer, schepene van Aalst, zoon van Gisbert Martin en van Catherine dde Witte; in een tweede huwelijk in 1790 met Jean van Opdenbosch.
3. Charles, gehuwd met Cecile Antoinette van Wyenberg in 1779. Hun enige dochter Jossine huwde met André Elet.
4. Jacques Hilduard, die na het overlijden van zijn broer Chretien Antoine Louis opvolgt.

VIII. Chrétien Antoine Louis Mortgat, greffier van het land van Zele. Hij huwde met Marie Bernardine Collier, dochter van Jean Bernard en van Marie Cecile van Wichelen.

Hun zoon:

IX. Louis Robert Mortgat, geboren te Dendermonde op 25 mei 1776, overleden te Grembergen. Hij huwde in 1845 met Marie-Therese de Waepenaert, geboren in 1782 en overleden te Dendermonde in 1814. Ze was de dochter van Charles Jean Joseph en van Constance Jossine Ferdinande Jeanne de Waepenaert.

Hun kinderen:

1. Raymond Josph Charles, die volgt...
2. Octavie Marie Joseph, overleden in St-Josse ten Node op 1 september 1872, 67 jaar oud, gehuwd met Albert Henri Lemaire, griffier van van de rechtbank te Brussel, hij overleed in 1873 te Sint-Josse ten Node. Hij was de zoon van Mathieu en Norbertine Huet.
3. Aline Isabelle, gehuwd met Constantijn Xavier Ghislain Dommer, geboren te Aalst op 13 maart 1806, president van de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, ridder in de Leopoldsorde, overleden te Grembergen in 1868. Hij was de zoon van Jean Baptist Ghislain en van Jeane van Mattenbrugh.
4. Mathilde huwde met Adolf Doudan.

X. Raymond Joseph Charles Mortgat, geboren te Dendermonde in 1810, officier bij de gidsen, hij huwde te Brussel in 1838 met Constance Marie Jacqueline Vanderaey. Ze was geboren te Antwerpen in 1812 uit Nicolaas Benoit en Isabelle Marie Vervecken.

VIIIbis Jacques Hilduard Mortgat was gehuwd met Jeanne Marie du Bois, dochter van Philippe en Cornélie Thibault, waarvan:

IX. Joseph Ghislain Mortgat, geboren te Aalst in 1785, overleden te Porcheresse(Namen) in 1857, hij was gehuwd met Marie Ursule Parmentier, dochter van Amand en Maria de Greve
Hun kinderen:

1. Florimond Maria Joseph, geboren te Aalst in 1811, luitenant-kolonel bij de gidsen, ridder in de Leopoldsorde, overleden te Brussel in 1871.
2. Zenon, geboren te Aalst in 1816 en overleden in 1834.
3. Jacques Eugene Adhémar, die volgt...
4. Alfred Maria Joseph, geboren te Aalst in 1821 en gehuwd in 1852 met Felicie Clavon. Ze kregen twee kinderen: Georges en Paul.
5. Leontine Louise, geboren te Aalst in 1823 en gehuwd in 1868 met Olivier Lambert, ridder van het Ere-Legioen en van de Orde van de Rode Arend van Pruisen.
6. Elisabeth Catherine, geboren te Aalst in 1826 en gehuwd in 1850 met Ernest Bertrand.

X. Jacques Eugene Adhémar Mortgat, geboren te Aalst in 1819, burgemeester van Porcheresse. Hij huwde in 1869 met Louise Dinon, dochter van Lambert, lid van de bestendige deputatie van de provincieraad van Namen, ridder in de Leopoldsorde.
Hun zoon Joseph Louis Lambert Ghislain Marie werd in 1870 te Pocheresse geboren.

Derde tak

IVter. Gilles Mortgat huwde voor de eerste maal met, Anna van Zuene van Antwerpen, en in een tweede in 1654 met Catherine van Boom.

Hun kinderen:

1. Jean Baptist, geboren te Sint-Amand in 1623. Hij huwde in de Onze-Lieve-Vrouwkerk te Dendermonde in 1645, met Esther Rose Spanoghe, dochter van Louis en van Petronella T'kint. Hun enige dochter Jeanne Catherine huwde met Denis van der Vorst, schepene, nadien griffier van de stad Antwerpen. Ze overleden respectievelijk in 1735 en 1709. Ze werden beiden begraven in de Onze Lieve Vrouwkerk te Antwerpen.
2. Marie, echtgenote van Pierre van Wemmel.
3. Pierre, die volgt...
4. Jacqueline, geboren in 1629, kloosterlinge bij de Annonciaden te Antwerpen.
5. Claire, overleden te Antwerpen in 1708

V. Pierre Mortgat, advocaat bij de raad van Vlaanderen, huwde met Françoise van der Beken en was de vader van:

1. Philippe, die volgt...
2. Dochter, gehuwd met Damman.

VI Philippe Mortgat, gerechtsgeleerde was gehuwd met een de Burggraeve.

VII. Charles Joseph Mortgat, zoon van Philippe, gerechtstgeleerde, secretaris van de par-chons van Gent. Gehuwd met Anne Petronella van Reysschot. Hij overleed in Gent op 27 februari 1767, zonder kinderen.

Op 11 november 1998 verschijnt:

Het Laatste Woord ?

Een inventaris van de dialectwoordenschat van Groot-Zemst

door: Kristof Van Stichelen

een uitgave van: Heemkundige Kring 'De Semse'

'Nê fèrmê, weetêschappêlæjkê boek, mé mieër as voaefduuzend woorê (schoeën, lillêkê, aadêgê,....), nê oep zottê zinnêkês, spreukên èn oeëtdrukkingên, èn ê gieël dieël tieëkêningskês veu mé tê lachê. 't Ês nê diksjonnèèr èn ê vêtélsêl, 't ês veu joenk èn veu ààd.

Wa feu ên vraag da g' oek ét; ie vindê 't antwood !!!'

U ontvangt een inschrijvingsformulier op 12 en 13 september 1998

PERS

^{g.v.f. 1998} Elewijt viert pastoor Jos Boven

ELEWIJT - "In de vijftientig jaar dat ik hier ben, heb ik altijd de juiste medewerking op het juiste moment en op de juiste plaats gekregen. Ook van andersdenkenden en dat vind ik fantastisch. Ik hoop dat het zo nog wat verder kan", zegt priester Jos Boven.

De vraag hoe lang de pastoor nog in de parochie blijft, houdt ook de Elewijtenaren bezig. "In het jaar 2000 word ik vijftientig jaar oud. Normaal stelt het bisdom mij dan op pensioen. Alleen als de gezondheid nog op peil is, kan een uitzonderingsregel worden toegepast. Het bisdom kampt ook met een nijpend priestertekort. Dat probleem kan ook meespelen."

Na vijftientig jaar hebben de parochianen ook de actuele noden van de pastoor leren kennen. Ze brachten 260.000 frank voor een geschenkpakket samen. Jos Boven heeft een cd-speler en een video gekregen. Het parochieteam verving de schrijfmachine die de hoofdletters vergat, zorgde voor relax- en ergonomische zetels, een kopieerapparaat en een reis naar het bedevaartsoord Fatima in Portugal. Een wens kan het bisdom invullen. "Ik ben in Elewijt verankerd en zou hier later ook heel graag willen blijven", zegt de priester.

Boeren delven weer het onderspit

Zemst – De heemkundige «De Semse» rondde haar tentoonstelling over de Boerenkrijg afgelopen weekend af met een historische evocatie. Ze nam het talrijk opgekomen publiek mee voor een trip, 200 jaar terug in de tijd. Zemst is bezet door de gevreesde Sansculotten en moedige boeren uit de streek komen in verzet. Helemaal ook nu weer verloren de boeren het pleit. «Mooi, zeker voor herhaling vatbaar, misschien in 2002 de guldenporenslag?», aldus Dominique Tuyvaerts van De Semse. De tekenwedstrijd die aan de tentoonstelling verbonden was, werd gewonnen door de gemeentelijke basisschool uit Elewijt. Zij kregen een pc, waardoor iedereen weer snel doorhad dat we niet in 1798, maar in 1998 leven. – CDS. Foto RGB

Laatste Nieuws 22/9/98

Nieuwsblad 22/9/98

FOTO JORIS HERPOL

Inwoners uit de fusiegemeenten van Groot-Zemst herdachten met de evocatie de gesneuvelde Boerenkrijgleider Jan Sloots.

Groot-Zemst loopt mee in Boerenkrijg

EPPEGEM

Kinderen en volwassenen uit Groot-Zemst evoceerden zondag de Boerenkrijg. De voorstelling was het sluitstuk van de tentoonstelling over de Boerenkrijg in de Schranshoeve.

Het werd een 'bloederig' totaal-spektakel waarbij het Franse leger de Vlaamse woede liet spreken.

„Straks ga ik sneuvelen,” voor-spelde regisseur Dominique Tuyva-

erts uit Elewijt, „letterlijk en figuurlijk. Ik speel mee als Boerenkrijgleider. De repetities voor deze openluchtvoorstelling vielen letterlijk in het water, zodat het in feite de eerste keer is dat we het stuk integraal brengen,” zei hij voor de aanvang van de evocatie.

„Als het misloopt zal dat geen ramp zijn, want ook in de Boerenkrijg liep er een en ander fout. Ik kan er niet genoeg de nadruk op leggen dat deze voorstelling door vrijwilligers en amateurspelers wordt gebracht. Toch namen de

voorbereidingen van de Boerenkrijg weken in beslag. Zo hield Elisa De Boeck uit Weerde zichzelf een maand zoet met het maken van de soldatuniformenten. Gelukkig kregen het Boerenkrijgcomité en de Heemkring 'De Semse', die de organisatie ondersteunen, kledij in bruikleen van de Brusselse Ommegang.” Het Boerenkrijg-spektakel in Zemst herdacht eveneens de gesneuvelde Boerenkrijgleider Jan Sloots uit Elewijt. Die rol werd gespeeld door Alfons Mannaert, ook uit Elewijt afkom-

stig. Ook de Chiromeisjes van Weerde speelden mee in twee opvoeringen.

Het organiserende comité zette naast deze evocatie eveneens een hulpactie voor de door watersnood getroffen gemeenten op het getouw. Ruim tweehonderd toeschouwers konden hun bijdrage in een spaarpot deponeren. De opbrengst gaat integraal naar het Rode Kruis. De evocatie was gratis. (JHW)

Publikaties Heemkring "de Semse"

Reeds verschenen:

De "Semse" kroniek - 10 jaargangen (klein formaat)
oktober 1985 tot december 1995 - losse nummers 50 bfr
De "Semse" kroniek - 11de, 12de, 13de jaargang - losse nummers 100 bfr
14de,
- ingebonden vier nummers 500 bfr

Thema nummers:

1986	Herinneringen 1914/1918	150 bfr
1987	De School	150 bfr
1988	Gallo-Romeinse vicus	50 bfr
1989	De natuur en de jacht	50 bfr
1989	Trèzignies en de "Groote Oorlog"	50 bfr
1990	Fanfares en harmonieën	50 bfr
1990	Levenskrans	150 bfr
1990	Zemst - Kastelendorp	150 bfr
1991	Domein Schroëters - Hofstade	50 bfr
1992	"Den Ijzerenweg"	150 bfr
1993	De Schuttersgilden	150 bfr
1994	Volksdevotie in Groot-Zemst	150 bfr
1995	Oud en nieuw, vroeger en nu (2 delen)	1.500 bfr (kleur -4.500 bfr op bestelling)
1995	Klapper Doopsels Weerde -1797/ 1913	300 bfr
1995	Klapper Huwelijken 1767/1913 en Overlijdens1758/1913	250 bfr
1995	Bruggen	150 bfr
1995	Winterfeesten	150 bfr
1996	Landbouw, boerderijen en hun bewoners(6 delen) (Elewijt-Eppegem-Hofstade Laar - Weerde - Zemst)	750 bfr (kleur- 8.600 bfr voor 6 delen op bestelling) per deel
1996	Van vreemde dood tot wrede/vrede dood	150 bfr
1996	Tussen moment en monument voor de Eeuwigheid... Gietijzeren grafkruisen in Vlaams Brabant	350 bfr
1997	Hoe men dank zij "Ome Adolf" op kosten van den Prins een schitterende tocht door Europa maakt.	150 bfr
1997	Arbeid	50 bfr
1998	Een korte tocht door de geschiedenis, 200 jaar na Maria-Theresia en De Boerenkrijg ,1740-1815.	150 bfr

Deze brochures zijn te verkrijgen mits storting op
rekeningnummer : 001-2183660-72 - Heemkring "de Semse".

Sept. 1998

't Hofke Eddy en Marina

Algemene voeding - Delikatessen - Groenten - Fruit

Tervuursesteenweg 294 1981 Hofstade
Tel.: 015-61 16 07 Open op zon- en feestdagen

Heidekrant VERHAEGHE - STEPHANE

Tervuursesteenweg 260 1981 Hofstade
Tel. 015-61 53 78 - BTW BE 779-069-950 - B.R. 113-1451102-34

Bloemenzaak "BITTERZOET"

Tervuursesteenweg 262 1981 Hofstade-Zemst
Tel.: 015-61 22 24

Openingsuren:
van maan- tot zaterdag 10 tot 19 u.
zondag van 10 tot 13 u.
dinsdag gesloten

KREDIETBANK

KREDIETBANK

Kantoor Hofstade (Mechelen)

Tel.: (015) 62 77 90
Fax.: (015) 62 77 99

Brood- en Banketbakkerij

Dedrie

Tervuursesteenweg 295
1981 Hofstade-Zemst

Maand. en dinsd. gesloten
Tel.: 015-61 63 58
Fax.: 015-62 03 70

HAARMODE

Patris

voor "haar - voor "hem"

Bonenkruidstraat 1 - 1982 Elewijt - Tel.: 015/ 62 03 46

maand. gesloten
dinsdag : 9 u. - 15.30 u.
woensdag : 9 u. - 18 u.
donderdag : 9 u. - 19 u.
vrijdag : 9 u. - 19 u.
zaterdag : 7 u. - 16 u.

G. DUBOIS en C^o. B.V.B.A. - Verzekeringen

Voetbalstraat 8

1981 Hofstade

Robijn

Beenhouwerij
Traiteur
Delicatessen

Dynastiestraat 78

1982 Elewijt

Centrale verwarming

JEAN PIERRE SENTE

Tel. 015/ 61 00 26

Steppeke 25

1981 Hofstade

MERCERIEZAAK

KNOOPJE

Alle naaibehoeften - Verstel - Naaiwerk
Dinsdag tot vrijdag open van 8.30 tot 12.30 en 13.30 tot 18.30
Zaterdag tot 18.00. Maandag gesloten.

Dynastiestraat 70 - 1982 Elewijt - Tel.: 015/ 61 45 01

Haarkapper

Guido en Agnes Heeman-Sels

Tel.: 015/ 61 25 62
Tervurensteenweg 242

1981 Hofstade

Boekhandel ROGER

Dag- en weekbladen

Lotto
Foto's

Vekestraat 7 - 1982 Elewijt - Tel.: 015/ 61 45 40

Willy Raffo
Commercieel medewerker

CERA Bank Hofstade
Tervuursesteenweg 313 - 1981 Hofstade
Tel.: 015/ 61 24 67 - Fax.: 015/ 62 03 74
CERA Bank Elewijt
Tervuursesteenweg 609 - 1982 Elewijt
Tel.: 015/ 61 26 07

IVECO

Garage **VERSTRAETEN**
Brusselsesteenweg 185 - 1980 Eppegem-Zemst
Tel.: 015/ 61 28 61 - 61 11 04 - Fax.: 015/ 61 60 16

Tankstation **Shell** Brusselsesteenweg 197
Tanken 24/24 uur
SMEERMIDDELEN

Kerckhoffs Benny - Burgos Danielle - Eli en Loni
Tervurensteenweg 49 - 1981 Hofstade
Tel.: 015/ 41 41 29

SLAGERIJ BENNY

Rustdag: maandag

ALGEMENE VOEDING

BIJ DEN BOER

Elke dag aanvoer van verse groenten en fruit

DE SMET-NUPLE Weerstandersstraat 2 - 1981 Hofstade
Tel.: 015/ 61 38 83 - BTW BE 779.100.337

't Zonneke

Bloemen - Planten - Geschenken

Brusselsesteenweg 450
1980 Eppegem
Tel.: 015/ 61 79 52

Dinsdag - Vrijdag: van 9 tot 19 uur
Zaterdag: van 9 tot 18 uur
Zondag: van 9 tot 13 uur
Maandag gesloten

Bakkerij

Van Eeckhout

Hofstade - Tel.: 015/ 61 12 19

Tervurensteenweg 5 - Tel.: 015/41 23 81 - Hofstade
Stw. op Battel 82 - Tel.: 015/ 26 11 98 - Mechelen
Gemeenteplein 24 - Tel.: 015/ 51 25 34 - Rijenemam

Woensdag gesloten

Garage Dierickx bvba

**zibro
kamin**

verplaatsbare kachels

Tervuursesteenweg 58
Hofstade-Zemst

Tel.: 015/ 41 90 97

Fietsenhandel

JURGEN

Tervuursesteenweg 58
1981 Hofstade
Tel.: 015/ 41 90 97

Benzinestation
“DE RON”

Q8

Tervuursesteenweg 477 - 1982 Zemst-Elewijt
Tel.: 015/ 61 13 87

VERZEKERINGEN
Erik VAN NOTEN
ELEWIJT

ABB **ABB**
verzekeringen

Tel.: 015/ 62 06 08 - 015/ 61 37 76

RESTAURANT - PIZZERIA

Barino

Tel.: 015/ 61 58 75
Tervuursesteenweg 694 - 1982 Zemst-Elewijt

Spinoy - Tombeur
Tervuursesteenweg 170
1981 Hofstade
Tel.: 015/ 61 16 88

Generale Bank

Mijn Kracht

Garage Roekens

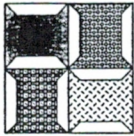
Garage - Carrosserie

Concessiehouder

Eppegemsestwg 28 - 1982 Elewijt - Tel.: 015/ 61 13 88

HOBBYPATCH

MERCIERIE - HANDWERK
TERVUURSESTEENWEG 328
1981 HOFSTADE - ZEMST

Geboortelijsten - Doopsuiker
Alles voor moeder en kind

Brusselsesteenweg 289 - 1980 Eppegem

Tel.: 015/62 33 27 - Fax.: 015/62 36 65

Open: van 9-12 u. & 13.30 u.-18.15 u. - Zaterdag: van 9.30 u.-12 u. & 13.30 u.-18 u.
Zondag: van 9.30 u.-12 u. - Maandag gesloten

Ronald Blanchaert

kantoordirecteur

Bank Brussel Lambert n.v.
Kantoor Elewijt
Tervuursesteenweg 740 - 1982 Elewijt
Tel.: 015/ 61 61 91 - Fax.: 015/ 62 02 70

Gemeentekrediet

GROEP DEXIA

Michel DE ROVER

Zaakvoerder

GK Mechelen -Zemst Burg. CVBA
Tervuursesteenweg 270 - 1981 Hofstade (Bt)
Tel.: 015/ 62 71 10 - Fax.: 015/ 62 71 19

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTKAS
H.R.B. 437.530 - B.T.W. 248.196.076

Agentschap Hofstade (Bt)
Tervurensteenweg 292 - 1981 Hofstade
Tel.: 015/ 61 04 11 - Fax.: 015/ 61 75 20
Openingsuren:
maandag tot donderdag: van 9 u. tot 12 u.30
en van 13 u.30 tot 16 u.
vrijdag: van 9 u. tot 12.30 en van 13 u.30 tot 18 u.
zaterdag: van 9 u. tot 12 u.

Drankencentrale

LOUIS NIJS

Graaf Cornetstraat 24 - 1981 Zemst (Hofstade)

Tel. 015/61 11 40 - Fax. 015/ 61 79 54

H.R.Brussel 100.448 - BTW BE 578.010 429 - GB 230-0167133-22

't Hofke van Heden (H.v.H.)

Tervurensteenweg 145
1981 HOFSTADE
Tel.: 015/62 09 09
(Maandag en dinsdag gesloten)

Pascal Vandereviere

zaakvoerder

HONDA

Vandereviere b.v.b.a.

Tervuursesteenweg 192-206
1981 HOFSTADE

Tel. 015/61 13 23 - Fax 015/61 07 34 - Btw. 423 647 795

Openingsuren:

Werkplaats:
Ma.-Vr.: 08 u. - 12 u.
13 u. - 18 u.
Zat.: 09 u. - 12 u.

Toonzaal:
Ma.-Vr.: 08 u. - 12 u.
13 u. - 18 u.
Zat.: 09 u. - 12 u.
14 u. - 16 u.

CHAM b.v.b.a

Zemstsesteenweg 170
1981 HOFSTADE (Brab.)
Tel. 015/61 34 84
Fax. 015/61 78 99
B.T.W. 403.628.876

SPECIALITEIT VAN:
FIJNE VLEESWAREN
KONSERVEN
KNORR SOEPEN EN SAUSEN

BENODIGDHEDEN VOOR:
BEENHOUDERS - HORECABEDRIJVEN -
INSTITUTEN - KANTINES - FRITUREN

Open van maandag tot vrijdag van 8.30 u. tot 18.00 u.
zaterdag van 9.00 u. tot 12.00 u. - Zondag gesloten

Kantoor - JSD HEYLEN

Verzekeringen - Bank

ippa

Tervuursesteenweg 257 - 1981 Hofstade-Zemst

Tel.: 015/ 61 66 98 - Fax.: 015/61 71 36

Kantooruren: Maandag tot Vrijdag : 9 tot 12.30 - 17 tot 18.30 - Zaterdag: 9 tot 12.30

Land- en Tuinbouwmachines

Geerdegemstraat 54
2800 Mechelen
Tel. 015 - 41 20 92
Fax 015 - 43 03 38

supermarkten
inter
BATTARD

De goudsbloem
Natuur en
Dieetvoedingssalon

Lut

Open: dinsdag tot zaterdag
09.00 - 12.30 u.
14.00 - 18.30 u.
Gesloten : zondag en maandag
Bestelling aan huis
vanaf 1000 fr.

Armstraat 26 - 1980 Zemst
Tel./Fax.: 015/62 07 67

Uit sympathie
Epegem

**teach
& type**

Bieststraat 286 - 3191 Hever-Schiplaken
Tel.: 015/61 75 50 - Fax.: 015/61 71 16

Computeropleidingen

U kent niets van computers, of u wil uw kennis verbeteren? Teach & Type biedt voor elk wat wils en dit vlak in uw buurt.

INSTAPCURSUS voor beginners, met Windows 98 en Works
MICROSOFT WORD de tekstverwerker met onnoemelijke mogelijkheden
MICROSOFT EXCEL het rekenblad met de verfijnde opmaak
MICROSOFT ACCES de database die het onmogelijke waar maakt
NIEUW → INTERNET de cursus met een wereldwijd karakter

Bezoek onze website [HTTP://WWW.teach-type.be](http://WWW.teach-type.be)

Het bestuur en de leden van de heemkring "De Semse" v.z.w. danken

de adverteerders voor hun bijdrage tot de realisatie van

de heemkundige doelstellingen.

